

Karelia-ammattikorkeakoulu
Sosionomi (AMK)

Green Care lastensuojelun avohuollon tukitoimissa

Katsaus erilaisiin menetelmiin asiakastyössä

Henna-Maria Piippo

Opinnäytetyö, marraskuu 2023

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2023
Sosionomi koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä(t)
Henna-Maria Piippo

Nimeke
Green Care lastensuojelun avohuollon tukitoimissa, katsaus erilaisiin menetelmiin asiakastyössä.

Tiivistelmä
Green Care on enenevissä määrin pinnalla oleva käsite niin yleisessä keskustelussa sekä sosiaalipalveluissa. Luonnon tärkeyttä ja merkitystä ihmisen hyvinvoinnille korostetaan ja moni kokee tarvetta löytää yhteyteen luonnon kanssa. Green Carea hyödyntämällä sosiaalipalveluissa saadaan asiakastyöhön uusia menetelmiä, mutta myös hyödynnettyä tärkeitä ympäristöelementtejä ihmisen luonnollisesta ympäristöstä.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää aineistoanalyysiä käyttäen erilaisia lastensuojelun avohuollossa hyödynnettäviä Green Care menetelmiä. Tavoitteena oli laatia kirjallinen erilaisista Green Caren hyödyntämistavoista sekä sen mahdollisista merkityksistä asiakastyössä. Opinnäytetyölle muodostui kolme tutkimuskysymystä: millä tavoilla Green Carea voidaan hyödyntää avohuollon tukitoimissa, mihin tarpeisiin Green Care toimintaa on käytetty sekä mitä merkitystä Green Caren käyttämisellä on. Aineistoina toimi jo tehdyt opinnäytetyöt aiheesta ja ne analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä.

Tuloksissa oli nähtävissä eläin-, puutarha-, ja luontoperustaisten menetelmien hyödyntämistä. Suurimpia tarpeita Green Caren hyödyntämiselle asiakastyössä olivat lasten sekä nuorten monipuoliset haasteet niin sosiaalisissa kuin vuorovaikutustaidoissa. Ammattilaisen kannalta menetelmiä hyödynnettiin vastaamaan suureen palvelutarpeeseen sekä pääsemään paremmin asiakkaan tavoitteisiin. Asiakkaat sekä työntekijät saivat yhteisestä toiminnasta suuria onnistumisen kokemuksia, ilon hetkiä sekä opettavaisia kokemuksia. Asiakkailla parani monenlaiset taidot ja ammattilaiset lähentyivät asiakkaiden kanssa aivan uudella tavalla. Jatkotutkimuksena voisi paneutua syvemmin vain yhteen menetelmään tai laatia sosiaalialan ammattilaisille oppaan Green Care menetelmien hyödyntämisestä.

Kieli
suomi

Sivuja 55

Asiasanat
Green Care, lastensuojelu, avohuolto

THESIS
November 2023
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author (s)
Henna-Maria Piippo

Title
Green Care in open care of child protection services, a view on different methods.

Abstract

Green Care's usage is more and more common in both public talk and social services. The importance of nature and its effects on human wellbeing is emphasized and many people have need to connect with nature. With utilizing Green Care in social work, we can introduce new methods in customer work but also make use of important environmental elements.

Purpose of this thesis was to find out different ways to use Green Care in open child protection services by using content analysis. The objective was to construct written entity of different ways to use Green Care and its meaning on customer work. Thesis's three research questions were: which ways Green Care can be used in open child protective services, what needs for Green Care has been used and what was the meaning of Green Care usage on customer work. In this thesis ground for my analysing acted finished thesis and I analysed them using qualitative content analysis.

The analysed content had three different Green Care methods: animal assisted and nature assisted including forest and plant caring. Biggest needs for using green care in customer work were children's diverse problems with group and social skills. Requirements for green care from workers' side were need to handle big masses of customers and help to achieve customers' goals better. During Green Care activities customers and workers had great experiences of success, times of joy and learning experiences. Customers' many skills improved, and workers got closer relationship with customers. For further research one might get a better view on one of the methods or construct guide for social field workers how to use Green Care methods.

Language
Finnish

Pages 55

Keywords
Green Care, child protection services, open care

Sisältö

1	Johdanto	6
2	Lastensuojelu Suomessa	7
2.1	Lastensuojelujärjestelmän periaatteet	7
2.2	Lastensuojelun avohuolto	8
2.3	Lastensuojelun avohuollon tukitoimet	9
2.4	Lastensuojelua koskevat lait ja asetukset	10
3	Green Care	12
3.1	Green Care -toiminnan peruselementit	12
3.2	Green Care perusedellytykset	14
3.3	Luontohoiva ja -voima	15
3.4	Green Caren hyvinvointivaikutukset	17
3.5	Green Caren hyödyntäminen palveluissa	19
4	Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt aiheesta	20
5	Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset	21
6	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat ja toteutus	22
6.1	Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi	22
6.2	Aineistoin keruu	24
6.3	Aineiston analysointi	28
7	Tulokset	33
7.1	Erilaiset toimintamuodot	33
7.2	Muu huomioitu toiminta	35
7.3	Tarpeet ja merkitys	36
7.3.1	Sosiaaliset tarpeet	37
7.3.2	Tunteet	40
7.3.3	Kehittyminen ja taidot	41
7.3.4	Ammatillisuus ja asiakastyö	42
8	Pohdinta	44
8.1	Johtopäätökset	44
8.2	Opinnäytetyö ja ammatillinen kasvu	48
8.3	Luotettavuus ja eettisyys	49
8.4	Hyödynnettävyys ja kehittämisideat	50
	Lähteet	52

1 Johdanto

Opinnäytetyössä perehdytään lastensuojelun avohuoltoon sekä siellä hyödynnettäviin Green Care menetelmiin. Lasten ja nuorten hyvinvointi on jatkuvasti esillä niin sosiaalialan piireissä kuin tavan uutisissa. Paljon yleisessä keskustelussa on mukana nuorten huonovointisuus ja yksinäisyys. Aiheen akuuttiutta voidaan tukea muun muassa vuosittaisilla kouluterveyskyselyillä. Vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä tuli esille nuorten laskeva kokemus omasta hyvinvoinnista sekä tyytyväisyydestä. Kyselytulosten mukaan ahdistus sekä masentuneisuus ovat lisääntyneet erityisesti tyttöjen keskuudessa edellisiin vuosiin verrattuna. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023, 2–3.) Lasten ja nuorten huonovointisuuden lisäksi yleisessä keskustelussa puheeksi nostetaan luonnon vaarantuminen ja nykyihmisen vieraantuminen viherympäristöstä sekä eläimistä. Opinnäytetyöni kautta yhdistän kaksi todella ajankohtaista sekä ihmisten hyvinvoinnin kannalta tärkeää aihetta ja pyrin tuomaan ne selkeäksi kokonaisuudeksi.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on ensin hahmottaa lastensuojelua sekä sitä, miten avohuolto sinne sijoittuu. Olen pyrkinyt avaamaan Green Care -käsitettä selkeästi ja monipuolisesti, jotta ison käsitteen kokonaisuus avautuisi lukijalle. Aineistojen analysoinnin kautta yhdistän nämä kaksi aihetta, jotta niiden yhteiskäytöstä tulisi mahdollisimman ymmärrettävä kuva. Opinnäytetyöstä saadut tulokset eivät kuitenkaan ole täysin sidoksissa vain lastensuojelun asiakkaisiin. Kerättyjä toimintamuotoja sekä niistä löydettyjä merkityksiä voi hyödyntää myös muiden asiakasryhmien kanssa.

Green Care -käsitettä on alettu käyttämään Suomessa vuonna 2008 eli käsite on suhteellisen uusi verrattuna Suomen nykyiseen sosiaalipalvelujärjestelmään, joka juontaa juurensa 1900-luvulle. Sosiaaliala ja sen palvelut ovat jatkuvassa muutoksessa, mutta käytännön muutokset palveluissa tapahtuvat verrattain hitaasti. On siis jokseenkin kunnianhimoista tavoitella muutoksen aikaansaamista yhden opinnäytetyön avulla. Koen kuitenkin tärkeäksi, jos edes yksi ammattilainen tai opiskelija saa uutta tietoa Green Caresta sekä sen

hyödyntämismahdollisuuksista. Tiedon verkkainen leviäminen edesauttaa Green Caren parempaa hyödyntämistä sosiaalipalveluissa.

2 Lastensuojelu Suomessa

2.1 Lastensuojelujärjestelmän periaatteet

Lastensuojelu on osa lasten ja perheiden sosiaalipalveluita ja se on suunnattu pääasiassa alle 18-vuotiaille ihmisille. Ensisijaisesti lapsille ja perheille pyritään tarjoamaan lastensuojelun ulkopuolisia sosiaalipalveluita, kuten perhetyötä, kotipalvelua sekä kasvatus- ja perheneuvontaa. Kun edellä mainituilla ennaltaehkäisevillä palveluilla, ei voida vastata lapsen ja perheen avuntarpeeseen siirrytään lastensuojelullisiin palveluihin. Usein lastensuojelun palveluihin siirryttäessä perheellä on tarvetta useille palveluille eikä lapsen turvallisuutta ja hyvinvointia ole voitu taata. (Hämeen-Anttila 2016, 215–223.)

Lastensuojelulla tarkoitetaan niitä toimia, joiden tavoitteena on edistää lapsen kehitystä sekä hyvinvointia (Lastensuojelulaki 417/2007, 4§). Lastensuojelulla voidaan katsoa olevan kolme tehtävää, jotka ovat lasten kasvuoloihin vaikuttaminen, lasten suojeleminen sekä vanhempien tukeminen lasten kasvatuksessa (THL 2022a). Lastensuojelullisiin toimiin ryhdytään palvelutarpeen arvioinnin jälkeen, kun on todettu kasvuolosuhteiden vaarantavan lapsen kasvun ja kehityksen tai lapsen olevan uhka omalle terveydelleen ja kehitykselleen. Palvelutarpeen arvioinnissa voidaan myös muutoin todeta lapsen tarvitsevan lastensuojelun tukitoimia. (Lastensuojelulaki 417/2007, 27§.)

Lastensuojelu ei kohdistu pelkkiin lapsiin, vaan sillä pyritään tukemaan myös huoltajia ja muita henkilöitä, jotka ovat vastuussa lapsen hoidosta sekä kasvatuksesta. Vaikka lastensuojelullisilla toimilla tuetaan lapsen lisäksi huoltajia, päätöksiä tehdessä pyritään toimimaan aina lapsen etu huomioiden. Lastensuojelullisten toimien vaikuttavuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon,

miten ne turvaavat lapselle turvallisen kasvuympäristön, itsenäistymisen, läheiset katkeamattomat ihmissuhteet sekä mahdollisuuden saada osakseen hellyyttä ja ymmärrystä. (Lastensuojelulaki 417/2007, 4§.)

Lastensuojelulliset toimet voidaan jakaa ehkäisevään lastensuojeluun sekä avo-, sijaishuoltoon. Ehkäisevää lastensuojelua tarjotaan muun muassa opetuksessa, neuvoloissa, nuorisotyössä ja sosiaali- sekä terveydenhuollossa silloin, kun lastensuojeluasiakkuutta ei ole (Lastensuojelulaki 417/2007, 3a§). Lastensuojelun avohuolto on ensisijainen lastensuojelun tukitoimi ja sitä tarjotaan viipymättä palvelutarpeen arvioinnin jälkeen, ellei ole tarvetta kiireellisempiin toimiin (Lastensuojelulaki 417/2007, 34§). Sijaishuolto tarjoaa asumispaikan kodin ulkopuolelle huostaanotetuille ja kiireellisesti tai avohuollon tukitoimena sijoitetuille lapsille. Lähtökohtaisesti sijaishuollon tarkoituksena on tarjota asumispaikkaa, kunnes lapsen on mahdollista palata takaisin kotiin. (Lastensuojelulaki 417/2007, 49§.)

Lastensuojelun keskeisimpiä periaatteita palvelumuodosta riippumatta ovat lapsen mielipiteiden ja toivomusten kuuleminen sekä lapsen osallisuus lastensuojeluprosessissa. Lasta osallistetaan lastensuojeluprosessiin muun muassa kuulemalla hänen mielipiteitään ja toiveitaan. Lapsen mielipiteen selvittäminen tulee hoitaa hienovaraisesti ja haittaa aiheuttamatta. Erityistä huomioitavaa lapsen mielipiteitä kuultaessa on ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa. Lapsen mielipidettä ei voida kuitenkaan sivuuttaa, sillä lain mukaan 12 vuodesta eteenpäin lapsella on oikeus käyttää puhevaltaansa huoltajien sanomisista riippumatta. (Lastensuojelulaki 417/2007, 20–21§.)

2.2 Lastensuojelun avohuolto

Lastensuojelun avohuolto on aina ensisijainen lastensuojelullinen tukitoimi eli perheelle tarjotaan tilanteen salliessa avohuollon tukitoimia ennen kuin harkitaan huostaanottoa tai sijaishuoltoa. Avohuollon tukitoimia tarjottaessa pidetään lapsen etu ensisijaisena tavoitteena. Jos avohuollon tukitoimet eivät ole riittäviä lapsen edun takaamiseksi, siirrytään sijaishuoltoon tai

huostaanottoon. Lastensuojelun avohuollon tehtävät ovat yhtenevät lastensuojelun kolmen tehtävän kanssa eli pitävät sisällään niin lapsen myönteisen kehityksen edistämisen kuin huoltajien kasvatustehtävän tukemisen. (THL 2021.)

Oleellista avohuollossa on se, että sen tukitoimia pyritään järjestämään yhteistyössä lapsen sekä tämän huoltajien tai muiden lapsen hoidosta vastuussa olevien aikuisten kanssa. Avohuollon erityispiirre tulee yhteistyössä esille, sillä avohuolto perustuu vapaaehtoisuuteen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että huoltajan kieltäessä avohuollon tukitoimet ne täytyy lopettaa ja miettiä toista mahdollista ratkaisua. Ketään ei voi siis pakottaa ottamaan vastaan heille suunniteltuja tukitoimia. (THL 2021.)

Avohuolto on suunnitelmallista toimintaa eli tukitoimille määritellään asiakassuunnitelmaan tavoitteet lapsen ja perheen tilanteen perusteella (THL 2021). Asiakassuunnitelmassa tulee ilmetä tukitoimien tavoitteiden lisäksi se, mihin tarpeisiin tukitoimilla pyritään vastaamaan. Asiakkaille ei siis tarjota sattumanvaraisesti tukitoimia, joita kunta voi tarjota, vaan niille pitää ilmetä tarve lapsen ja perheen tilanteen kautta. Jotta tavoitteellisuus pysyisi yllä koko avohuollon asiakkuuden aikana, tavoitteille asetetaan aikaikkunat, jolloin ne pyritään saavuttamaan. Asiakassuunnitelmaa tarkistetaan säännöllisin väliajoin ja tarvittaessa, jolloin tukitoimia sekä tavoitteita voidaan tarvittaessa muuttaa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 30§).

2.3 Lastensuojelun avohuollon tukitoimet

Avohuollon tukitoimien järjestämisvastuussa on kunta tai hyvinvointialue, jonka täytyy pitää huolta siitä, että tarjotut palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeita (417/2007). Hyvinvointialue ei kuitenkaan ole velvollinen järjestämään kaikkia lastensuojelulaissa mainittavia tukitoimia eikä yksittäisellä asiakkaalla ole automaattista oikeutta kaikkien mahdollisten tukitoimien saamiseen. Tästä huolimatta järjestämisvastuu lankeaa hyvinvointialueelle eikä mikään perhe tai

lapsi voi olla saamatta ollenkaan tukitoimia määrärahojen vähyyden vuoksi. (THL 2021.)

Perheelle voidaan järjestää tukitoimina muun muassa kotipalvelua, vertaistukitoimintaa, toimeentulotukea ja päivähoitoa. Toimeentulotuella ja tuetulla päivähoidolla pyritään varmistamaan perheen taloudellinen pärjääminen. Näiden lisäksi avohuollon tukitoimina perheen tarpeiden ja asiakassuunitelman pohjalta voidaan tarjota tehostettua perhetyötä, perhekuntoutusta ja apua ongelmatilanteiden selvittämiseen. Tarkoituksena on tukea perheen sisäisiä vuorovaikutussuhteita niin, että perhe voi jatkossa toimia ilman ulkopuolista tukea. (Lastensuojelulaki 417/2007, 36§.)

Apua lastensuojelun avohuollon tukitoimista voi saada myös muihin elämäntilanteisiin, kuten työn ja ammatin hankintaan sekä muunlaisia lasta ja perhettä tukevia tukitoimia. (Lastensuojelulaki 417/2007, 36§.) Muut lasta ja perhettä tukevat tukitoimet voivat käytännössä tarkoittaa muun muassa tukihenkilötoimintaa, loma- ja virkistystoimintaa sekä vertaistukiryhmiä. Loma- ja virkistystoiminta voi pitää sisällään maksettuja reissuja ja vapaa-ajan toimintoja. Tarjotut tukitoimet ovat asiakas kohtaisia asiakkaan tarpeisiin räätälöityjä. Edellä mainitut avohuollon tukitoimet eivät ole ainoita mahdollisia tukimuotoja, vaan uusia tukimuotoja sekä menetelmiä kehitetään sekä otetaan käyttöön ajan mittaan (THL 2022b).

2.4 Lastensuojelua koskevat lait ja asetukset

Suomessa kaikki sosiaalitoimen ja lastensuojelun toiminta määrittyy erilaisten lakien kautta. Laeissa määritellään muun muassa toiminnan järjestämisestä vastuussa olevat toimielimet, toiminnan tarkoitus sekä erilaiset palvelumuodot. Näiden lisäksi laeissa käsitellään asiakkaan asemaa ja oikeuksia. Esimerkkejä edellä mainittujen kaltaisista laeista ovat sosiaalihuolto- ja lastensuojelulaki sekä laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Sosiaalihuoltolaissa erityistä lastensuojelun kannalta on lain kohdat, joissa puhutaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisestä. Sosiaalihuoltolaissa

sanotaan esimerkiksi, että hyvinvointialueen sekä viranomaisten vastuulla on seurata sekä edistää lasten hyvinvointia. Tarkoituksena on poistaa lasten kasvuympäristöstä epäkohtia sekä ehkäistä niiden syntymistä yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 9§). Laki siis takaa sen, että on olemassa toimialoja, jotka ovat vastuussa lasten ja nuorten hyvinvoinnista.

Lastensuojelulaissa otetaan erityisesti huomioon ne, jotka eivät pärjää muilla sosiaalihuoltolain mukaisilla tukipalveluilla. Kun lapsi ja perhe tarvitsevat tavallista enemmän tukea elämäntilanteeseensa, lastensuojelulaki mahdollistaa tällaisten tukimuotojen tarjoamisen sekä saamisen. Lastensuojelulaissa määritellään myös, milloin avohuollon tukitoimia tarjotaan ja milloin turvaututaan huostaanottoon. (Lastensuojelulaki 417/2007.)

Tiettyihin palvelujärjestelmiin keskittyneiden lakien lisäksi jokaista lastensuojelun asiakasta koskevat muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimus, YK:n lasten oikeuksien yleissopimus sekä Suomen perustuslaki. Edellä mainitut lait takaavat jokaiselle ihmiselle tasavertaisen kohtelun ja oikeuden hyvään elämään. Näiden lakien asiasisällöt menevät keskenään osittain lomittain, mutta jokainen on omalta osaltaan tarpeellinen. Suomen perustuslaki kohdistuu erityisesti Suomessa oleviin ihmisiin ja siinä mainitaan muun muassa ihmisten yhdenvertaisuus lain edessä sekä oikeus henkilökohtaiseen vapauteen sekä koskemattomuuteen (Suomen perustuslaki 731/1999, luku 2).

Universaalimpia säädöksiä on muun muassa Euroopan ihmisoikeuksien sopimus, jonka mukaan jokaisella on oikeus turvallisuuteen ja syrjimättömään elämään (Euroopan ihmisoikeustuomioistuin 2022). Lastensuojelullisilla toimilla pyritään turvaamaan kaikkia näitä oikeuksia. YK:n lasten oikeuksien yleissopimuksessa mainitaan erityisesti lastensuojeluun liittyen velvollisuus noudattaa lapsen etua ja ryhtyä kaikkiin lainsäädännöllisiin toimiin yleissopimuksessa mainittujen lapsen oikeuksien turvaamiseksi. (Yleissopimus 60/1991.)

3 Green Care

3.1 Green Care -toiminnan peruselementit

Jotta Green Caren toimintatapoja voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla, täytyy ymmärtää Green Caren tavoitteet sekä teoriaperusta. Luonnossa tehtävä toiminta on usein ensimmäinen mielikuva, joka Green Caresta syntyy. Kaikki luonnossa järjestettävä toiminta ei kuitenkaan lukeudu Green Care toiminnan alle. Eroa luontotoiminnan sekä Green Care toiminnan välille voi tehdä ymmärtämällä Green Caren kolme peruselementtiä ja edellytystä. (Luonnonvarakeskus & Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos 2017, 7.)

Green Caren peruselementeiksi (taulukko 1) lukeutuvat luontoperustaisuus, osallisuus ja kokemuksellisuus. Kaikki tehtävä toiminta lähtee luonnosta, mikä onkin Green Caren luontoperustaisuuden merkitys. Luontoa ei käytetä vain ympäristönä, jossa vuorovaikutus ja toiminta tapahtuu. Luonnon ja sen elementtien voidaan katsoa olevan oma toimijansa ohjaustilanteissa. Luontoelementillä voidaan viitata suuriin kokonaisuuksiin, kuten metsiin tai vesistöihin sekä yksittäiseen eläimeen, kasviin tai muuhun luonnossa esiintyvään asiaan. Green Caren toteuttaminen ei ole suoraan sidoksissa yhteen paikkaan, kuten metsään, vaan sitä voidaan toteuttaa melkein missä tahansa luontoelementin yhteydessä. Yleistä on tuoda metsästä tai muualta luonnosta löytyviä elementtejä, kuten kasveja tai eläimiä sisätiloihin, pihoihin ja muihin toimintaympäristöihin. (Luonnonvarakeskus & Green Care Finland ry 2021, 15.)

PERUSELEMENTIT
Osallisuus - yhteisöllisyys - asiakkaan vaikuttaminen toimintaan
Kokemuksellisuus - luontokokemukset hyvinvoinnin edistäjinä
Luotoperustaisuus - luonto toiminnan lähtökohta

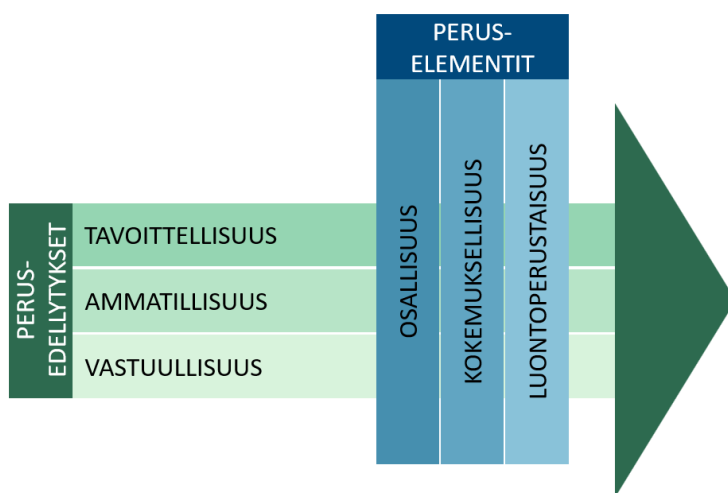
Taulukko 1. Green Caren peruselementit.

Luotoperustaisuuden ohella kokemuksellisuus on osa Green Caren peruselementtejä. Green Care toiminnan yksi isoista tavoitteista on edistää asiakkaiden hyvinvointia. Hyvinvointia voidaan edistää tarjoamalla monipuolisia, erilaisia sekä mahdollisesti uusia kokemuksia toimintaan osallistuville ihmisille. Aktiivinen toiminta, kuten eläinten tai kasvien hoitaminen, tarjoaa hyvän mahdollisuuden kokemuksellisuuden syntymiselle. Asiakkaat voivat saada myös kokemuksellisuutta hetkeen pysähtymisestä ja maiseman nauttimisesta miellyttävässä luontoympäristössä. Green Care toiminta tarjoaa kokemuksellisuutta sekä oppimiskokemuksia riippumatta toiminnan rauhallisuudesta tai aktiivisuudesta. (Luke & GCF ry 2021, 16.)

Kolmas sekä viimeinen Green Caren peruselementeistä on osallisuus. Kokemuksellisuuden tavoin osallisuus sekä osallisuuden kokemukset voivat lisätä ihmisen koettua hyvinvointia. Osallisuus Green Care toiminnassa näkyy asiakkaiden mahdollisuutena vaikuttaa toimintaan. Ohjaaja osaltaan tukee asiakasta koko palvelussa olo ajan kuuntelemalla toiveita, rohkaisemalla ja olemalla läsnä. Osallisuudelle on mahdollista löytää yhteisöllinen taso. Jos Green Care toiminta on ryhmämuotoista, yhteisöllisyyden kokemuksia voi syntyä heidän kanssaan. Toiminnan ollessa maatilaympäristössä tai muuten eläinavusteista yhteisöllisyyden kokemuksia voi muodostaa ihmisten lisäksi eläinten kanssa. (Luke & GCF ry 2021, 17.) Green Care -toiminnan osallisuuden ja yhteisöllisyyden ulottuvuudesta voivat hyötyä erityisesti ne, joilla on vaikeuksia kokea osallisuutta muualla ihmisyyhteisöissä (Luke & THL 2017, 10).

3.2 Green Care perusedellytykset

Green Caren perusedellytyksiä tutkitaan peruselementtien kautta, joita ovat edellisessä kappaleessa käsitellyt osallisuus, kokemuksellisuus sekä luontoperustaisuus. Peruselementit ammatillisuus, tavoitteellisuus ja vastuullisuus läpileikkaavat peruselementtejä. (Luke & GCF ry 2021, 18.) Ilman tavoitteellisuuden, ammatillisuuden sekä vastuullisuuden toteutumista samanaikaisesti peruselementtien kanssa, ei kyseessä ole Green Care toiminta (Soini, Ilmarinen, Yli-Viikari & Kirveenummi 2011, 325).

Taulukko 2. Kuvaus peruselementeistä ja -edellytyksistä yhdessä.

Green Care toiminnan tavoitteellisuus näkyy isojen sekä pienten tavoitteiden asettamisessa. Green Caren isoina tavoitteina on aina saada luontoperustaisuus, kokemuksellisuus sekä osallisuus näkyväksi toiminnassa. Peruselementtien toteutumisen lisäksi toiminnalla tähdätään ihmisten hyvinvoinnin parantamiseen. (Luke & GCF ry 2021, 19–20.) Isojen sekä pienten tavoitteiden muodostumiseen vaikuttaa toteutettu toimintamuoto, kuten terapia- ja kuntoutustoiminta. Asiakkaiden yksilökohtaisten tarpeiden huomioiminen osana toimintaa pyritään ottamaan huomioon laatimalla asiakaskohtaiset tavoitteet. (Vehmasto 2014, 39.) Tavoitteellisuutta ylläpidetään seuraamalla yksilökohtaisia tavoitteita ja niiden saavuttamista (Luke & GCF ry 2021, 19). Vastuullisuus on toinen Green Caren perusedellytyksistä. Vastuullisuuden näkökulma määrittelee Green Care -toimintaa ja se tulee olla selkeästi havaittavissa. Ympäristövastuullisessa näkökulmassa painotetaan eläinten ja

luonnon hyvinvointia Green Care -toiminnan ohessa sekä luontoa säästäviä ja eheyttäviä elämänvalintoja. Asiakasvastuullisuudessa keskiössä on asiakkaan turvallisuuden, hyvinvoinnin ja osallisuuden huomiointi. Asiakasvastuullisuuteen liittyy myös Green Care -toiminnan todenmukainen markkinointi sekä läpinäkyvyys. Yhteiskuntavastuullisuuteen liittyy kahden aiemman vastuullisuusnäkökulman toteuttaminen. Tämän lisäksi yhteiskuntavastuullisuuteen sisältyy menetelmien sekä toiminnan vastuullinen käyttäminen, vastuu riittävästä ammattitaidosta ja palvelun laadun seurannasta. (Vehmasto 2014, 42–43.)

Kolmas ja viimeinen Green Care -toiminnan perusedellytyksistä on ammatillisuus. Green Care -toimintaa tuottaessa on tärkeää, että palveluntarjoajilta löytyy riittävä ammattipätevyys, ohjaamisaamasta sekä osaamista Green Caresta. Tarvittava ammattipätevyys riippuu siitä, millaista Green Care -palvelua tuotetaan. Erilaisiin Green Care palveluihin ja niiden tasoihin paneudutaan enemmän seuraavassa kappaleessa ”Luontohoiva ja -voima”. Terapia ja kuntoutuspalveluita voi tarjota vain henkilö, joka on saanut tarvittavan ammatillisen koulutuksen aloihin liittyen. Green Care -osaaminen käsittää työntekijän ymmärryksen niin luonnon hyvinvointivaikutuksista kuin asiakaskohtaisesta tavoitteellisuudesta. Ohjaamisaamasta voi olla useaa erilaista. Se voi liittyä luontosuhteen tukemiseen, luontoon pohjautuvien toimintatapojen ohjaamiseen tai taitoon ohjata kokemuksellista toimintaa. (Luke & GCF ry 2021, 21–22.)

3.3 Luontohoiva ja -voima

Palveluntarjoajiin kohdistuvat Green Care ammattivaatimukset jakautuvat sen mukaan kuuluuko heidän tarjoamansa palvelu luontohoivan vai luontovoiman puolelle. Ammattivaatimusten välisten erojen lisäksi luontohoiva ja -voima palveluiden järjestäjät ovat eritasoisia ja tavoitteellisuus sekä asiakasryhmät ovat erilaisia keskenään. Vaikka tavoitteellisuus sekä ohjaustavat ovatkin erilaisia luontohoiva ja -voima palveluissa, niitä yhdistää luonnon ja luontoelementtien hyödyntäminen. (Luke & GCF ry 2021, 13–14.)

Palveluiden erottelemista luontohoivan ja -voiman välillä voidaan tehdä karkeasti nimien perusteella. Itseään Green Care toimintoina mainostavat palvelut, jotka pitävät sisällään sanat terapia tai kuntoutus kuuluvat luontohoiva palveluiden alle. Esimerkkejä tämän kaltaisista luontohoivapalveluista ovat puutarhaterapia ja eläinavusteinen kuntoutus. Luontovoima palveluiden alle kuuluvat lähtökohtaisesti kaikki palvelut, jotka pitävät sisällään sanoja hyvinvointi tai pedagogiikka. Luontovoimapalveluita voivat siis olla esimerkiksi hyvinvointipalvelut puutarhaympäristössä tai luontoavusteinen pedagogiikka. (Luke & GCF ry 2021, 10.)

Green Caren luontohoiva palveluiden järjestäminen kohdistuu lähtökohtaisesti julkisen sektorin puolelle eli kunnille tai valtiolle. Green Care palveluiden ostajana ei kuitenkaan suoraan ole valtio tai hyvinvointialueet, vaan usein ostajina toimivat sosiaali- ja terveysalan toimielimet. Tyypillisiä haasteita sosiaali- ja terveysalan asiakkaille ovat haasteet mielenterveyden tai työllistymisen kanssa, huumausaineongelmat tai muut arjen sujuvuuteen negatiivisesti vaikuttavat asiat. Asiakkaiden turvallisuus, tarpeiden huomioiminen sekä tavoitteisiin pääsy varmistetaan sillä, ettei luontohoivapalveluissa voi työskennellä, ellei omaa jotain sosiaali- tai terveysalan koulutusta. (Kahilaniemi & Löf 2020, 6.)

Luontohoivapalveluiden yleisinä tavoitteina on edistää asiakkaiden terveyttä, hyvinvointia sekä toimintakykyä ja ajan hallintaa. Tavoitteisiin pääsy ja niiden seuranta mahdollistuu laadituilla hoito- ja kuntoutussuunnitelmilla. Tiukemmat ammattiosaamisvaatimukset sekä hoito- ja kuntoutussuunnitelmien laatiminen ovat suurimpia eroja luontohoiva ja -voima palveluiden välillä.

Luontovoimapalveluissa ei keskitytä tarkkojen sosiaalialaa leimaavien suunnitelmien pohjalta toimimiseen, vaan tavoitteena on edistää hyvinvointia ennaltaehkäisevästi ilman yksilökohtaisia tavoitteita. Luontovoimapalveluissa tavoitteellisuus näkyy yleisissä asiakaslähtöisissä tavoitteissa, joiden toteutumista ei seurata yhtä tarkasti kuin luontohoivapalveluissa. (Kahilaniemi & Löf 2020, 6.)

3.4 Green Caren hyvinvointivaikutukset

Green Care -toiminnan hyvinvointivaikutukset voidaan sanoa syntyvän peruselementtien luonnon, toiminnan ja yhteisön yhdistämisen kautta. Erilaisiin hyvinvointivaikutuksiin voidaan pyrkiä painottamalla edellä mainittuja elementtejä eri tavoilla. (Soini & Vehmasto 2014, 11.) Aikaan saadut hyvinvointivaikutukset voivat siis muuttua sen mukaan onko kyseessä palvelu, jossa hyödynnetään kädentaitomenetelmiä, eläinten hoitoa vai luontoliikuntaa (Salonen 2020, 42).

Luontokokemuksilla voi olla vaihtelevia vaikutuksia ihmisiin yksilöstä riippuen. Elpyminen on termi, jota usein käytetään luonnon hyvinvointivaikutuksista puhuttaessa. Elpymis-sanaa voidaan käyttää kuvamaan yleisesti luonnon myönteisiä vaikutuksia ihmiseen sekä tilanteita, joissa luonto auttaa palauttamaan mielen ja kehon niin sanottuun normaaliin stressittömään tilaan. Luonnolla on kyky elvyttää mielen tarkkaavaisuutta vaativan tehtävän jälkeen. Luonto voi tarjota elpymiskokemuksen myös silloin, kun on ollut stressiä ja kuormittavia tekijöitä elämässä. (Salonen 2005, 64–65.)

Myös Salonen (2020) käyttää termiä elpyminen ja luonnossa elpyjät. Elpyjät kokevat luontotoiminnan yhteydessä lähtökohtaisesti rauhoittumisen, rentoutumisen ja virkistymisen tunteita. Luontotoiminta voidaan kokea myös terveyttävänä tai ristiriitaisena. Luonnon voidaan kokea parantavan hyvinvointia ja helpottavan omien ongelmien kohtaamista sekä käsittelyä.

Luontokokemusten ristiriitaisuus voi syntyä huonon sään, vuodenajan tai henkilökohtaisen luontoon asennoitumisen takia. Vaikka luontoelementtien kanssa toimiminen olisi lähtökohtaisesti miellyttävä ajatus, ihmisen oma suhtautuminen sekä aiemmat kokemukset voivat vaikuttaa, millainen vaikutus toiminnalla loppujen lopuksi on. (Salonen 2020, 35–36.)

Luonnon hyvinvointivaikutukset voidaan nähdä myös konkreettisemmalla tasolla kuin pelkästään tunnereaktioiden ja luontokokemuksiin suhtautumisen kautta. Ihmisen ollessa yhteydessä luontoon syke hidastuu, verenpaine tasaantuu ja lihakset rentoutuvat. (Luke & GCF ry 2021, 16.) Jotta myönteisiä fysiologisia

muutoksia olisi havaittavissa, ihmisen ei tarvitse konkreettisesti olla kosketuksissa luontoelementteihin. Pelkästään huoneessa olevat valokuvat luonnosta tai luontoelementeistä saavat aikaan rentoutumista ja sydämen sykkeen alenemista. (Salonen 2005, 83.)

Tutkimusten mukaan luonnolla ja viherympäristöllä on merkittäviä vaikutuksia ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin mitattavien fysiologisten muutosten ohella. Osittain viherympäristön hyvinvointivaikutuksia selittää se, että ne ovat usein paikkoja, joissa ihmiset harrastavat liikuntaa ja kävelevät. Toisaalta myös luontoympäristöllä ja sen monimuotoisuudella katsotaan olevan yhteyksiä ihmisten sairastavuuden ja allergioiden kanssa. Suppea viherympäristö altistaa sairauksille ja monitahoisille allergioille. (Rojas-Rueda, Nieuwenhuijsen, Gascon, Perez-Leon & Mudu 2019, 463–464.) Heikommassa sosiaaliekonomisessa asemassa olevat ihmiset kärsivät eniten viheralueiden puutteellisuudesta. He ovat samalla myös niitä, jotka hyötyvät eniten viheralueista. Heikommassa sosiaaliekonomisessa asemassa olevat kokevat viheralueiden vaikutukset vahvimmin, sillä heillä ei usein ole hyvää mahdollisuutta terveydenhuoltoon, harrastuksiin ja muihin vapaa-ajan toimintoihin. Viheralueet tarjoavat näille ihmisille paikan elpymiselle sekä hyvinvoinnin ylläpitämiselle. (Rigolon, Browning, McAnirlin & Yoon 2021, 16–17.)

Luonnon vaikutuksesta voi mieliala kohentua ja myönteiset ajatukset lisääntyä ilman tietoista ajattelua ja niihin keskittymistä. Näiden lisäksi luontokokemukset tarjoavat mahdollisuuksia yhteyden kokemuksiin ja itsensä hyväksymiseen. (Luke & GCF ry 2021, 16.) Itselle tutut luontoympäristöt ovat turvallisia paikkoja, joissa voi hengähtää ja palautua henkisesti arjen kiireistä. Lapsuuden aikaiset kokemukset ja toimintaympäristöt vaikuttavat siihen, millainen ympäristö aikuisuudessa toimii voimavaroja palauttavana paikkana. Jos lapsena on saanut olla kosketuksissa luonnon kanssa, on aikuisena helpompi hakeutua luontoon elpymään. (Bodman 2019, 31–33.)

Lapsuuden aikaisella luonnossa toimimisella on vaikutusta elpymispaikkojen lisäksi luonnon ja ympäristön arvostamisen muodostumiselle. Lapsena

luonnossa toimineet aikuiset arvostavat luontoa ja kasveja enemmän kuin sellaiset, joilla ei ole ollut lapsena kosketusta luontoon. Nuorena saadut kokemukset luonnon tärkeydestä varmistavat sen, että aikuisiällä kantaa huolta ympäristön ja luonnon hyvinvoinnista. (Lohr & Pearson-Mims 2005, 463–476.)

3.5 Green Caren hyödyntäminen palveluissa

Jotta Green Care -toimintaa voitaisiin hyödyntää mahdollisimman paljon, tulee ymmärtää, millaiset asiakkaat ovat kohderyhmänä. Green Care toiminta ja palvelut soveltuvat yleisesti kaikille ihmisille, jotka ovat kiinnostuneet luontotoiminnasta. Luontohoivapalvelut soveltuvat kuitenkin lähtökohtaisesti sosiaalipalveluiden asiakkaille ja niistä erityisesti vammaisille, vanhuksille ja muistisairaille, lastensuojelun asiakkaille sekä mielenterveysongelmista kärsiville ihmisille. (Soini & Vehmasto 2014, 19–20.)

Palvelut, joissa voi hyödyntää Green Care -toimintatapaa voidaan jakaa sosiaali- ja terveysalan palveluihin, kasvatuksellisiin palveluihin sekä virkistys ja hyvinvointipalveluihin. Sosiaali- ja terveysalan palveluihin, joissa voidaan hyödyntää Green Care -toimintaa lukeutuvat muun muassa hoito- ja hoivapalvelut, päivätoiminta, kuntouttava työtoiminta sekä kuntoutukset, joissa tuetaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Luontokoulut, varhaiskasvatus ja ehkäisevän tuen palvelut ovat esimerkkejä kasvatuksellisista palveluista, joissa Green Care voidaan ottaa osaksi toimintaa. Hyvinvointipalveluita, joissa Green Care voi olla mukana on puolestaan erityisryhmien virkistyspalvelut, luontomatkoilu-, työhyvinvointi- ja luontoliikuntapalvelut. (Luke & GCF ry 2021, 10.)

Lastensuojelun palveluiden lisäksi Green Carea hyödynnetään jo niin vanhusten, aikuisten kuin kehitysvammaisten palveluissa. Esimerkiksi Väisänen (2014) opinnäytetyössään muistisairaille vanhuksille tarjottiin puutarhaan ja luontoon liittyvää toimintaterapiaa. Luonto ja puutarhateeman kautta vanhuksille pyrittiin tarjoamaan toiminnallista tekemistä kodin ulkopuolella sekä uusia sosiaalisia suhteita. (Väisänen 2014, 25–26.) Samanlaista puutarhatoimintaa

voidaan toteuttaa myös vanhusten palvelutaloissa niin vanhusten kuin työntekijöiden hyvinvointia lisäämään.

Sosiaalipalvelut ovat lainalaisia palveluita eli jokaisella Suomen kansalaisella on niihin oikeus palvelutarpeensa mukaisesti. Myös palveluiden järjestämistä, laatua sekä sisältöä säädetään lailla. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022b.) Kun Green Care menetelmiä käytetään palveluiden yhteydessä lain noudattaminen pelkästään asiakkaan asemasta sekä palveluista ei riitä. Palveluita tarjottaessa tulee ottaa huomioon niin eläinsuojelu- kuin luonnonsuojelulait. Green Care toiminnan koskiessa eläimiä tulee toimia eläinsuojelulain 247/1996 mukaan, jossa muun muassa määritellään eläinten oikeanlainen kohtelu, hoito ja hyödyntäminen. Palveluiden ollessa luonnossa niitä ei saa toteuttaa niin, että ne rikkovat luonnonsuojelulakia 1096/1996, jossa kielletään luonnon vahingoittaminen ja taataan sekä maiseman, että eliölajien suojelu.

4 Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt aiheesta

Mobergin ja Partasen opinnäytetyö avohuollon tukitoimista 15–17-vuotiaille Keski-Suomessa (2008) liittyy vahvasti omaan opinnäytetyö aiheeseeni, vaikka Green Carea ei ole erikseen mainittu. Heidän opinnäytetyönsä tarkoituksena oli selvittää, millaisia 15–17-vuotiaille suunnattuja avohuollon tukitoimia Keski-Suomessa on. Tarve opinnäytetyölle nousi Keski-Suomen lastensuojelun kehittämissyksiköstä ja siitä tiedosta, ettei lastensuojelun avohuollon tukitoimista löydy juurikaan laajaa tutkittua tietoa. (Moberg & Partanen 2008, 4–5.)

Mobergin ja Partasen opinnäytetyö (2008) toteutettiin lähettämällä Keski-Suomen kuntien sosiaalitoimeen kysely koskien lastensuojelun avohuollon asiakasmääriä, asiakkaiden tuentarpeita sekä tarjottavia tukitoimia (Moberg & Partanen 2008, 39). Kyselytutkimuksen tuloksissa huomattiin, että avohuollon asiakkaiden määrä vaihtelee kunnan koon mukaan eli tarve tukitoimille on eri suuruista (Moberg & Partanen 2008, 47). 15–17-vuotiaiden avohuollon asiakkaiden suurimmat tuentarpeet kohdistuivat koulunkäyntiin,

päihdeongelmiin, taloudelliseen tukeen. Näihin tukitarpeisiin pystyttiin vastaamaan muun muassa kunnasta riippuen ohjauksella ja neuvonnalla, nuorisotoimen palveluilla sekä taloudellisella tuella. (Moberg & Partanen 2008, 49–53.)

”Green Care: a conceptual framework” (2010) on tutkimusteos, jossa perehdytään Green Care käsitteeseen sekä siihen, millaisia terveystaikutuksia Green Carella on. Teoksessa käsitellään Green Caren eri toimintamuotoja, kuten erilaisia terapioita sekä luonnon ja eläinten hyödyntämistä. Tutkimuksessa nostetaan myös esille erilaisia teorioita, joita voidaan yhdistää Green Careen ja sen hyötyihin. Tutkimuksen lopuksi todetaan, että Green Carea on haasteellista tutkia kontrolloiduissa tutkimusympäristöissä. Tutkimusten kautta on saatu selville Green Caren vaikuttavan ihmisten mielialaan parantavasti ja tarjoavan nautinnollisia kokemuksia. Toistaiseksi on kuitenkin haasteellista sanoa, kuinka paljon Green Caren hyödyntämisellä on vaikutusta esimerkiksi sairauksien kehittymisen ja etenemisen estämisessä. (Berget, Braastad, Burls, Elings, Hadden, Haugh, Hassink, Haubenhofner, Hegarthy, Hine, Neuberger, Rappe, Sempik, Thorsen Gonzales, Wilcox 2010, 114-117.)

5 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on paneutua siihen, miten Green Care näkyy lastensuojelun avohuollon tukitoimissa. Yleensä lastensuojelun avohuollon tukitoimet keskittyvät erilaisten tukien tarjoamiseen liittyen muun muassa koulunkäyntiin, harrastuksiin ja hoito- tai terapiapalveluihin (THL 2022b). Avohuollon tukitoimia ei listata lastensuojelulaissa tai THL:n lastensuojelun käsikirjassa yksiselitteisesti tai palveluita poissulkevasti. Näin ollen laissa tai lastensuojelun käsikirjassa ei selkeästi ilmaista Green Caren asemaa tukitoimissa tai miten sitä hyödynnetään.

Avohuollon tukitoimien laajuuden ja tutkitun tiedon suhteellisen vähyyden vuoksi on hankala hahmottaa, millä eri tavoilla Green Carea voidaan hyödyntää ja on hyödynnetty lastensuojelun avohuollon tukipalveluissa. Internetistä löytyy paljon tutkittua tietoa sekä kirjallisuutta niin Green Caresta kuin lastensuojelustakin, mutta ei näistä käsitteistä samanaikaisesti. Opinnäytetyön tarkoituksena onkin selvittää aiempia opinnäytetöitä tutkimalla, miten Green Care -toimintatapaa voidaan hyödyntää avohuollon tukitoimissa. Toiveena on, että kokoava katsaus erilaisiin Green Care -menetelmiin avohuollon tukitoimissa helpottaisi kokonaiskuvan saantia, eikä jokaisen tarvitsisi yhdistellä irrallisia menetelmiä selkeäksi mahdollisuuksien kokonaisuudeksi.

Näiden tietojen sekä tavoitteiden pohjalta opinnäytetyön tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat:

1. Millä tavoilla Green Carea voidaan hyödyntää avohuollon tukitoimissa?
2. Mihin tarpeisiin Green Care toimintaa on käytetty?
  - a. asiakkaan tarpeet
  - b. työntekijän tarpeet
3. Mitä merkitystä Green Caren käyttämisellä on?
  - a. asiakkaan kannalta
  - b. työntekijän kannalta

6 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat ja toteutus

6.1 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi

Kun tutkimusta lähdetään tekemään, pitää päättää aiotaanko tutkimus toteuttaa kvantitatiivisella eli määrällisellä vai kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusotteella. Valintaa tehdessä tulee ottaa huomioon, että kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusta voidaan hyödyntää samaan aikaan eivätkä nämä

tutkimusmenetelmät ole toistensa vastakohtia. (Alasuutari 2011, 31–32.)
Voidaan kuitenkin sanoa, että siinä missä määrällisessä tutkimuksessa pyritään saavuttamaan yleistettävissä olevaa tietoa, laadullinen tutkimus keskittyy jonkin tietyn ilmiön ymmärtämiseen (Kananen 2014, 18).

Laadulliseksi tutkimukseksi voidaan laskea tutkimukset, joissa ei hyödynnetä tilastollisia ja muita määrällisiä menetelmiä (Kananen 2014, 18). Tämän määritelmän mukaan todella monet tutkimukset lukeutuvat laadullisiksi, jos niissä vain hyödynnetään esimerkiksi haastattelua. Pelkkä haastattelun tekeminen tai aineiston analysointi ei kuitenkaan tee tutkimuksesta laadullista, vaan aineiston hyödyntämistavoilla on merkitystä. Jos esimerkiksi litteroitu haastatteluaineisto kootaan strukturoidun haastattelun kaltaiseen muotoon, ei tutkimus ole laadullinen. (Alasuutari 2011, 33–34.)

Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteitä voidaan löytää muitakin kuin se, ettei niissä hyödynnetä määrällisiä menetelmiä. Laadullinen tutkimus rakentuu analysoinnin ympärille. Analysoitavana tutkimusaineistona voi olla muun muassa haastattelut, kuvat, videot ja tutkimukset. (Kananen 2014, 17–18.)
Laadullisessa tutkimuksessa ei ole ennalta määrättyjä lukumääriä siitä, kuinka monta analysoitavaa kohdetta pitää olla. Analysoitavien kohteiden määrä, kuten myös, mitä tutkitaan ja miten, jää tutkijan päätettäväksi. Tutkijan kannattaa kuitenkin huomioida, pystyykö valitut tutkimuskohteet vastaamaan tarvittavalla tavalla tutkimusongelmaan. (Kananen 2014, 94–95.) Koska tutkija on niin aineistoin kerääjä kuin analysoija, vaarana on tutkijan subjektiivisuuden näkyminen aineistoissa ja tuloksissa (Kananen 2014, 25).

Sisällön analyysi on yksi laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmistä, jossa dokumentteja voidaan analysoida objektiivisesti ja järjestelmällisesti koodauksen, teemoittelun ja litteroinnin avulla. Tässä yhteydessä sanalla dokumentti voidaan tarkoittaa muun muassa kirjoja, tutkimuksia, artikkeleita, videoita ja keskusteluja. Sisällönanalyysin avulla ilmiöstä on mahdollista saada yleiskuva ja päästä aineiston analysoinnin pohjalta johtopäätöksiin.

Sisällönanalyysissä aineiston sisältöä ei kuvata määrällisesti, vaan keskitytään kuvaamaan ilmiötä sanallisesti aineistojen kautta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117–119.)

Tämä oppinäytetyö tehdään sisällönanalyysin avulla. Aluksi harkitsin kirjallisuuskatsauksen tekoa, jolla tarkoitetaan Hirsijärven ym. (2009) mukaan tutkimusta, jossa hyödynnetään jo olemassa olevia tutkimuksia (Tuomi & Sarajärvi 2018, 138). Kirjallisuuskatsauksen toteuttaminen ei kuitenkaan olisi onnistunut tieteellisten tutkimusten puutteellisuuden vuoksi, joten päädyin sisällönanalyysiin. Sisällönanalyysi sopii aiheeseeni hyvin, sillä siinä voidaan käyttää laaja-alaisesti erilaisia dokumentteja, kuten valitsemiani opinnäytetöitä. Green Care on viime vuosina ollut paljon pinnalla sosiaalialalla, joten siitä löytyy todella paljon erilaisia opinnäytetöitä, joita voin hyödyntää aineistonani.

6.2 Aineistoin keruu

Jotta laadittuihin tutkimuskysymyksiin saataisiin vastaus, tulee tutkimukseen valita aineisto, joka pystyy niihin vastaamaan. Aineisto analysoidaan valitun tutkimusotteen perusteella eli sen, onko tutkimus kvalitatiivinen vai kvantitatiivinen. (Kananen 2014, 41). Opinnäytetyössäni aineistona käytän sekundääriaineistoa eli jo olemassa olevaa sellaisenaan hyödynnettävää aineistoa. Hyödynnettäviksi sekundääriaineistoiksi valitsin jo tehdyt opinnäytetyöt.

Aineistoa kerätessä ja valittaessa tulee ottaa huomioon, miten aineiston keruun ja valintapäätökset dokumentoidaan. Perustelut aineiston tutkimukseen mukaan ottoon tai poissulkemiseen tulee olla selkeästi esillä, jotta tutkimusta lukevan on mahdollista löytää käytetty aineisto. Kun aineistoa lähtee etsimään, on myös oleellista miettiä kaikki ne eri tietokannat, joista tutkimuksen kannalta tärkeät aineistot voi löytää. Tietokantoja käyttäessä kannattaa ottaa huomioon, jokaisen hakusivuston omat hakuohjeet. Jotkut sivustot osaavat yhdistää eritavoilla taivutetut sanat ja toiset taas eivät. Joillain sivustoilla apuna voi käyttää myös hakusanoja AND, OR tai NOT, jotka lisäävät tai poistavat hakutuloksista tiettyjä sanoja sisältäviä teoksia. (Coughlan, Cronin & Ryan 2013, 55–58).

Aineiston sisäänottokriteerit
On opinnäytetyö tai pro gradu -tutkielma
Sisältää toiminnallisen tai käytännön toteutuksen
On julkaistu 2008–2022 välisenä aikana
Liittyy Green Careen ja lastensuojeluun
Vastaa vähintään yhteen tutkimuskysymykseen
Green Caren hyödyntämistavat ovat aineistoissa keskenään erilaiset
Poissulkukriteerit
Sisältää lastensuojelun sijaishuollossa tehdyn toteutuksen
Sisältää täysin samoja asiasanoja kuin muut tarkasteltavat aineistot
Käsittelee vain ammattilaisten osaamista

Taulukko 3. Aineistojen valintakriteerit

Rajasin aineiston vain opinnäytetöihin ja pro gradu -tutkielmiin, sillä saman tyyppisiä aineistoja on helpompi verrata toisiinsa. Opinnäytetöissä sekä pro graduissa tutkimusten kulku on usein sama ja sisältökokonaisuuksien hahmottaminen samankaltaista. Julkaisuaikajako rajautui 2008–2022 väliselle ajanjaksolle, sillä Soinin ym. (2011) mukaan Green Care käsitteenä otettiin Suomessa käsittelyyn vuonna 2008 eli aiempia opinnäytetöitä aiheesta voi olla vaikea löytää.

Aineistohaun aloitin Melinda -ympäristöstä. Melindaan kootaan kirjastojen aineistojen kuvailevat tiedot ylös. Melindasta löytyy siis erilaisten aineistojen tietoja, kuten kirjoja, artikkeleita ja opinnäytetöitä. Tietoja aineistoista voi etsiä perushaulla sekä käyttäen apuna AND, OR, ja NOT yhdistelmiä. Halutessaan voi käyttää yksityiskohtaisempaa tarkennettua hakua (Kansalliskirjasto 2022.) Pelkällä Green Care tai lastensuojelu hakusanoilla löytyi Melindasta satoja hakutuloksia, mutta näiden hakusanojen yhdistelmillä vain 11. Suurin osa saaduista tuloksista ei koskenut kuitenkaan suoraan Green Care toimintaa

lastensuojelussa. Yksi saaduista hakutuloksista oli pro gradu -tutkielma, joka jäi lopullisen aineiston ulkopuolelle.

Theseus on Internetissä oleva palvelu, jonka kautta on mahdollista löytää suomalaisia ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä sekä muita julkaisuja. Hakua voi rajata muun muassa koulujen, koulutusalojen ja avainsanojen mukaan. (Theseus 2022.) Päädyin Melindan jälkeen Theseukseen, sillä Theseuksesta löytää suoraan opinnäytetyöt eikä muita teoksia. Hain Theseuksesta neljällä eri hakusanayhdistelmällä (taulukko 4), jotta saisin mahdollisimman monia ja erilaisia tuloksia. Rajasin sijaishuollon hakusanoista pois, sillä tällöin opinnäytetyöt liittyivät monesti pelkästään lastensuojelun sijaishuoltoon eikä avohuoltoon. Kolmannesta hausta aineistoiksi valikoitui vain yksi, sillä moni tuloksista oli tullut esille jo kahdessa aiemmassa haussa. Neljännen haun kohdalla suljin koiriin liittyvät tulokset pois, sillä olin löytänyt jo eläimiin liittyviä aineistoja. ”NOT koira” -liite poisti hakutiedoista yli 150 opinnäytetyötä, mikä kertoo kuinka koirapainoisia työt ovat.

Taulukosta 4 näkee, kuinka monta hakutulosta kustakin tietokannasta kullakin hakusanalla sai, ja montako dokumenttia päätyi lopulliseksi aineistoksi.

Theseuksen haun jälkeen päätin hakea vielä Google Scholarista varmistakseni, ettei potentiaalisia dokumentteja jäisi aineiston ulkopuolelle. Suurin osa hakutuloksista oli samoja kuin Theseuksessa, joten lopulliseen aineistoon Scholarista ei päätnyt yhtään dokumenttia.

Tietokanta	Hakusana	Löydetyt aineistot	Tarkasteluun otetut aineistot	Tutkimusaineistoksi valitut dokumentit
<i>Melinda</i>	<i>”Green Care? AND lastensuoje?”</i>	11	2	0
<i>Theseus</i>	<i>”green care AND lastensuojelun avohuolto</i>	33	17	3

	“green care AND lastensuojelun perhetyö”	58	10	2
	“green care AND lastensuojelu NOT sijaishuolto	172	21	1
	“luontoavuste* AND lastensoujel* NOT koira*”	57	5	1
Google Scholar	“green care lastensuojelu 'avohuolto”	47	4	0

Taulukko 4. Aineiston haku ja valinta

Lajittelin tarkastelemani aineistot tekijöiden mukaan taulukkoon (taulukko 5) ja liitin niihin muutaman avainsanan kutakin työtä kohden. Aineistojen listaus sekä avainsanat helpotti muistamaan, mitä kukin opinnäytetyö käsitteli ja, millaisia Green Care menetelmiä niissä hyödynnettiin. Tarkasteluun otetuista aineistoista rajasin sellaisia opinnäytetöitä pois, jotka olivat keskenään liian saman kaltaisia tai sijoittuivat samanlaiseen paikkaan, kuten avohuollon sijaishuoltoyksikköön. Rajauksessa karsiutui paljon myös sellaisia aineistoja, joissa käsiteltiin toimintaa vain työntekijöiden kannalta tai tietyn toiminnan kehittämistä. Näillä rajauspäätöksillä pyrin varmistamaan, että lopullinen aineisto sisältäisi mahdollisimman monipuolisesti erilaisia Green Caren hyödyntämistapoja. Aineistoin monipuolistaminen vähentää myös analyysi- sekä yhteenvetovaiheessa mahdollista toistoa.

Opinnäytetyön aineistot	
Tekijä(t)	Avainsanat
Serola & Tuuli 2019	Ryhmätoiminta, maatilaympäristö
Alanko 2020	Työntekijöiden haastattelu, eläinavusteinen

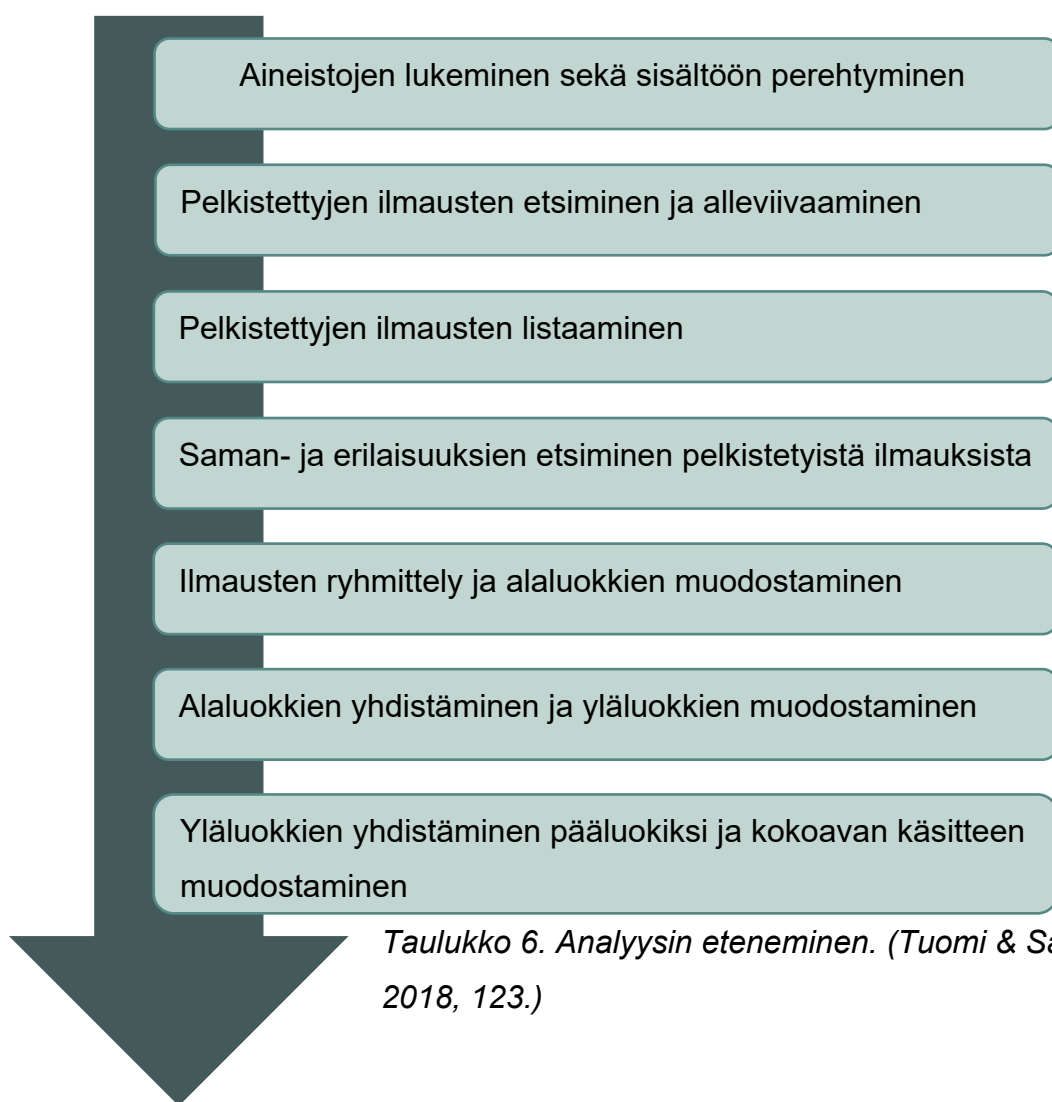
Korhonen 2017	Ryhmätoiminta, eläinavusteinen toiminta
Alvari & Ranta 2011	Perhetyö kotikäynnit, koira-avusteinen
Helin 2019	Perhetyö, puutarhaterapia
Jurvakainen, Kapanen & Tiitola 2015	Ryhmätoiminta, luontoretki
Hopiavuori 2014	Tukiperhetoiminta tukijaksot, luontoympäristö

Taulukko 5. Aineistojen lajittelu

Jurvikaisen, Kapanen ja Tiitolan opinnäytetyö ”Oikeus toimia luonnossa” (2015) kuvaa luontotoimintaa lapsille. Teoriaosuudessa ei suoraan viitata lastensuojeluun ja avohuoltoon. Tästä huolimatta heidän opinnäytetyönsä pääsi aineistoihin mukaan, sillä toimeksiantaja Ice Hearts on osa ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä. Opinnäytetyön luontoretken kaltaisen toteutuksen voisi hyvinkin toteuttaa avohuollon tukitoimena. Alangan työ ”Eläinavusteinen työskentely osana lastensuojelun avopalveluita” (2020) on toteutettu ammattilaisia haastatteleamalla ilman suoraa toiminnallista toteutusta. Haastatteluvastauksissa kuitenkin kuvataan ja kerrotaan kokemuksia toiminnallisista käytännöntoteutuksista. Työssä kerrotaan myös monipuolisesti tietoa Green Caren hyödyistä niin ammattilaisten kuin asiakkaiden näkökulmasta.

6.3 Aineiston analysointi

Aineistolähtöinen analyysi voidaan tehdä usealla eri tavalla. Analyysi voidaan toteuttaa esimerkiksi kerronnallisuuden, tulkintojen yhdistelemisen, ristiriitaisuuksien erittelemisen tai kategorioimisen kautta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 114–116.) Päätin käyttää opinnäytetyöni aineistojen analysointiin Miles ja Hubermanin (1994) esittämää mallia, jossa aineisto käydään läpi ja kategorisoidaan. Lyhyesti kuvattuna aineiston analysointi etenee kolmen eri vaiheen kautta. Ensin aineisto pelkistetään, minkä jälkeen pelkistetyt nostot voidaan ryhmitellä. Lopuksi ryhmien avulla muodostetaan teoreettiset käsitteet. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122.)

Taulukko 6. Analyysin eteneminen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123.)

Aineistoihin tutustuminen sekä niiden lukeminen on tapahtunut jo aineistojen valintavaiheessa. Aineistoihin perehtyminen kuitenkin syventyy entisestään, kun siirrytään redusointi vaiheeseen. Redusointivaiheessa on tärkeää ymmärtää aineistoa, jotta pelkistettyjen ilmausten löytäminen on mahdollista. Aineiston pelkistäminen eli redusointi tarkoittaa kaiken sellaisen karsimista pois, joka ei ole olennaista tutkimukselle. Yksi tapa lähestyä redusointia, on etsiä aineistoista kaikki ne alkuperäiset lausumat, jotka ovat olennaisia tutkimuskysymysten kannalta. Lausumat, jotka vastaavat tutkimuskysymyksiin listataan allekkain, jolloin niistä voi etsiä pelkistykset. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123–124.)

Redusoinnin aloitin värikoodaamalla jokaisen kolmesta tutkimuskysymyksestä. Yliviivasin aineistoista kohdat sillä värillä, mihin tutkimuskysymykseen yliviivattu kohta vastaa. Värikoodaaminen helpotti pelkistettyjen ilmauksien listaamista taulukkoon (taulukko 7). Kukin aineisto redusointiin samaan word-tiedostoon samankaltaisiin taulukoihin tutkimuskysymysten mukaisesti. Etsin aineistosta myös tietoa toimintaympäristöstä, sillä se vastaa osittain ensimmäiseen tutkimuskysymykseen ”Millä tavoilla Green Care voidaan hyödyntää avohuollon tukitoimissa?”. Pelkistysten oikein ja ymmärrettävästi muotoileminen oli ajoittain haastavaa. Alkuperäisilmaukset ovat suhteellisen lyhyitä otantoja alkuperäistekstistä, jolloin pitää olla tarkkana, että ne ovat ymmärrettäviä ilman alkuperäiskontekstia.

2. Minkä tarpeiden pohjalta toimintaa toteutetaan?	
Alkuperäisilmaus:	Pelkistys:
”Eri ryhmiä yhdistää kuitenkin se tekijä, että lapsissa ja nuorissa on havaittu joitakin sosiaalisia riskejä ja siten on syntynyt tarve puuttua niihin ryhmätoiminnan keinoin.”	Sosiaaliset riskit
”Lastensuojelulapsilla on erilaisia itsetuntoon liittyviä ongelmia ja huonommuuden tunteita.”	Itsetunto-ongelmat Huonommuuden tunteet
”Oli tiedossa, että ryhmään osallistuvilla ei ole paljon ystäviä, joten yhteisöön kuulumisen ja yhteenkuuluvuuden tunteen kokemiseen nähtiin olevan ryhmäläisille hyväksi.”	Yksinäisyys ja ystävättömyys

Taulukko 7. Ote redusointivaiheesta.

Redusointivaiheen jälkeen päästään aineiston klusterointiin eli ryhmittelyyn. Ryhmittelyvaiheessa pelkistetyt ilmaukset käydään läpi ja samankaltaiset järjestetään yhteen. Yhteen laitetuille pelkistyksille keksitään alaluokka, jonka tarkoituksena on kuvata pelkistysten samankaltaisuutta. Alaluokista muodostetaan yläluokkia, joiden avulla kerätty aineisto voidaan käsitteellistää. Jäljelle jääneille yläluokille keksitään pääluokka, jonka tarkoituksena on yhdistää käsitteet ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi. (Tuomi & Sarajärvi 2019, 124–126.)

Ala-, ylä- ja pääluokkia muodostettaessa tärkeää oli, että samankaltaiset alkuperäisilmaukset oli pelkistetty samoilla sanoilla. Alkuvaiheessa huomasin, että minulla saattoi olla samasta aiheesta esimerkiksi kaverisuhteista paljon synonyymien kaltaisia ilmauksia, kuten ”ystävättömyys” ja ”ei ystäviä”. Luokitteluvaiheessa jouduin karsimaan ja yhdistelemään samaa tarkoittavia pelkistyksiä, jotta luokista muodostuisi ymmärrettäviä.

Luokitteluvaihe oli paikoittain haastava. Vaikka pelkistettyjä ilmauksia yhdenmukaistettiin, pelkistettyjen ilmausten kokonaismäärä oli suuri. Moniin pelkistettyihin ilmauksiin oli helppo keksiä yhdistävä ala- ja yläluokka, kuten erilaisiin tunteisiin ja tunnetaitoihin. Paljon oli kuitenkin sellaisia ilmauksia, joiden kohdalla joutui miettimään, mihin luokkaan ne saa yhdistettyä, jos mihinkään. Osa ilmauksista olisi voitu laittaa useisiin alaluokkiin, minkä takia oli tärkeää tehdä itselle selväksi, millä periaatteella luokittelua lähtee tekemään. Myös alaluokkia muodostui useampia, joille oli haasteellista keksiä semmoisia yläluokkia, jotka kuulostaisivat järkeviltä saman pääluokan alla.

Luokitteluvaiheessa pääluokan lisäksi olisi voinut keksiä myös yhdistävän luokan, joka selittää astetta pidemmälle pääluokkia yhdistävät tekijät (Tuomi & Sarajärvi 2018, 126.) Taulukossani luokkia on vain pääluokkaan asti, kuten taulukossa 8 on nähtävissä. Taulukossani pääluokka toimii ikään kuin yhdistävänä luokkana ala- ja yläluokille.

	Alaluokka:	Yläluokka:	Päälouokka:
Kontaktin otto eläimen	<i>Eläimiin liittyvät taidot</i>	<i>Toiminnan kautta opitut taidot</i>	<i>Toiminnan vaikutukset asiakkaaseen</i>
Eläimen käyttäytymisen havainnointi			
Eläinten käsittely			
Eläimen huomioimisen kehittyminen			
Eläimen mielihyvän tunnistaminen			
Eläimen tunteiden tunnistaminen	<i>Muut taidot</i>		
Yleisten taitojen paraneminen			
Itsesäätelytaidot			
Itseohjautuvuus			
Itseilmaisuu			
Rajojen asettaminen			
Epävarmuudensietokyky			
Erilaisuudensietokyky			
Epäonnistumisen sietäminen			
Kuuntelu			
Auttaminen			
Tarkkaavaisuus			
Keskittyminen			
Tylsyyden sietäminen			
Tekemättömyyden sietäminen			
Kehuminen (anto & vastaanotto)			
Läsnäolo			
Avun pyytäminen			
Pitkäjänteisyys			
Uudelleen yrittäminen			
Luonteva oleminen	<i>Tunnetaidot</i>		
Tunteiden sanoittaminen			
Tunteiden nimeäminen			
Tunteiden säätely			
Tunteiden käsittely			
Tunteista puhuminen			
Tunteiden tiedostaminen			
Tunteiden siirtäminen			
Tunteiden jakaminen			

Taulukko 8. Ote valmiista taulukosta.

Pitkän analysointi- ja luokitteluvaiheen jälkeen taulukoista oli löydettävissä vastauksia esittämiini tutkimuskysymyksiin. Taulukoita syntyi loppujen lopuksi kolme tutkimuskysymysten mukaan. Yksi taulukko vastaa toiminnan vaikutuksiin, toinen toiminnan tarpeisiin ja kolmas erilaisiin toimintamahdollisuuksiin. Kaksi ensimmäistä taulukkoa syntyi suhteellisen helposti, mutta taulukko erilaisista toimintamahdollisuuksista oli haastavampi. Aluksi ajattelin, että taulukkoa on todella vaikea tehdä samalla tavalla kuin kaksi muuta. Luokittelun aloittamisen jälkeen sain kuitenkin huomata, että pelkistettyjä lauseita alkoi löytyä ja luokkia muodostua.

Green Care toiminta		
Toimintamuodot	Tarpeet toiminnalle	Toiminnan merkitys
• Ryhmä- ja yksilötoiminta • Eläinavusteinen toiminta • Puutarhatoiminta • Luontotoiminta • Muut hyödynnetyt toiminnot	• Sosiaaliset tarpeet • Muuttumistarpeet • Mielensterveys • Itsetuntemus • Tunnetaidot • Ammatillisuus • Asiakastyö	• Mielihyvä ja läheisyys • Uudet taidot • Arki • Vuorovaikutus • Tunteet • Fyysiset reaktiot • Monipuolinen kehittyminen • Kokemuksellisuus • Asiakastyön muutokset • Itsetuntemus ja minäkuva • Mahdolliset haitat

Taulukko 9. Tulosten jäsentäminen.

Taulukko 9 summaa luokitteluvaiheessa syntyneet tulokset yhteen.

”Toimintamuodot”, ”Tarpeet toiminnalle” ja ”Toiminnan merkitys” ovat otsikoita, jotka muodostuivat taulukoista saatujen pääluokkien perusteella. Taulukossa 7 listatut asiat ovat pääluokkien alle muodostuneita alaluokkia. Toiminnan tarpeita ja toiminnan merkityksiä verratessa on nähtävissä niiden välisiä yhdenmukaisuuksia, kuten itsetunnon ja taitojen näkyminen molemmissa sarakkeissa. Ryhmä- ja yksilötoiminta on nostettu toimintamuotojen yhteydessä esille, sillä kaikkia toimintoja pystyy toteuttamaan niin yksilö kuin ryhmätoimintamuotoisena.

7 Tulokset

7.1 Erilaiset toimintamuodot

Yläluokiksi aineistojeni pohjalta muodostui eläinavusteinen toiminta sekä luonto- ja puutarhatoiminta. Green Care menetelmistä vain vesistöt jäivät lopullisista tuloksista pois.

Eläinavusteinen toiminta ja sen erilaiset mahdollisuudet tulivat esille useassa työssä (Alanko 2020, Alvari & Ranta 2011, Korhonen 2017, Serola & Tuuli 2019). Näiden aineistojen pohjalta eläinavusteiselle toiminnalle rakentui kolme toiminnan pääluokkaa: eläinten hoitaminen, aktiviteetti eläinten kanssa sekä muu toiminta. Kunkin toimintakerran tavoitteiden ja asiakkaiden tarpeiden perusteella voi valita, minkälainen toiminta on kaikkein sopivin. Yhtä lailla kasvien hoitoon painottuvassa aineistoissa toiminta rakentui kasveihin tutustumisen, hoitamisen ja kunnossapidon ympärille (Helin 2019). Metsäympäristöön keskittyvässä toiminnassa metsään voitiin lähteä retkelle ja siellä tehdä erilaisia aktiviteetteja (Jurvakainen, Kapanen, Tiitola 2015) tai pidättäytyä pihaympäristössä (Hopiavuori 2014).

Aineistojen pohjalta eläinten hoitaminen ja sen erilaisuudet mahdollisuudet muuttuvat sen mukaan, millaisessa toimintaympäristössä ollaan ja millaisten eläinten kanssa toimitaan. Erilaisia toimintaympäristöjä eläinten kanssa olivat asiakkaan koti (Alvari & Ranta 2011, 31), toimisto (Alanko 2020, 38), hevos- tai kotieläintalli ja luontoympäristö (Korhonen 2017, 28). Luontoympäristö käsittää muun muassa metsän, asutustilojen pihat, pellot ja rannat. Myös kaupungissa olevat pihat ja puistot lukeutuvat luontoympäristöön. Esimerkiksi kotikäynnillä koiran voi ottaa talutettavaksi puistoon tai kaupunkiympäristöön (Alvari & Ranta 2011, 31).

Kotieläimiä, kuten koiria, hevosia ja aaseja voi harjata, ruokkia, lenkittää ja kouluttaa. Koira-avusteinen toiminta on opinnäytetöiden aiheina varmasti suosittu osittain siksi, että koiran voi viedä lähes, minne tahansa ja sen kanssa voi tehdä monipuolisesti eri asioita. Koiran kanssa voi tehdä aktivointipelejä, temppeja, agilityä, tutustumisleikkejä, lenkitystä ja harjausta (Serola & Tuuli 2019, 30–40). Eläinten hoito osana toimintaa voi olla kaikkea sitä, mitä kukin eläinlaji vaatii voidakseen hyvin, kunhan kaikkien osapuolten turvallisuus ja riittävä osaaminen on varmistettu.

Puutarhatoiminta voi olla sisällä tapahtuvaa tai ulos puutarhaan vietyä aktiviteettia. Lapsen ja vanhemman puutarhatoiminnassa muun muassa koristeltiin ruukkuja, istutettiin kasveja, tehtiin ruohosiilet rairuohosta sekä

pidettiin kasvienhoitopäiväkirjaa. (Helin 2019, 28–41.) Puutarhatoimintaa voidaan muokata sen mukaan, minkälaisien kasvien kanssa ollaan tekemisissä. Mielikuvitus ja luontomateriaalit ovat vain rajana. Lasten luontoretkillä opeteltiin selviytymistaitoja, kuten tulentekoa. Luonnossa vietetystä ajasta opittiin nauttimaan sekä hyödyntämään luontoympäristöä, kuten vesistöä uimiseen. Luontoretkiin voitiin yhdistää myös läksyjen teko, joka helpotti joidenkin lasten keskittymistä. Yhdessä retkeily ja erilaiset aktiviteetit ovat oiva tapa opetella keskinäistä kommunikointia. (Jurvakainen ym. 2015, 27–29.)

7.2 Muu huomioitu toiminta

Kun mietitään, millaisia kokemuksia asiakkaalle halutaan tarjota, voidaan valita ryhmä-, pari- ja yksilöohjauksen väliltä. Hyödynnettävä luontoelementti ei itsessään rajaa pois, voiko toiminnassa hyödyntää yksilö- tai ryhmänohjausta vai ei. Halutessaan yhdellä ohjaukskerralla, voidaan hyödyntää eri ohjausmuotojen kombinaatioita, kuten Serolan & Tuulin (2019) työssä. Aluksi ryhmän kanssa keskusteltiin tunteista hyödyntäen tunnekortteja, minkä jälkeen lapset pääsivät yksilöohjaukseen eläimen ja ohjaajan kanssa pelaamaan aktivointipelejä (Serola & Tuuli 2019, 36). Muissakin aineistoissa on nähtävissä tilanteita, joissa ensin toimitaan yhdessä, jonka jälkeen tulee yksilöohjaustilanne tai toisinpäin (Helin 2019,38).

Green Caressa hyödynnettävät menetelmät ovat jaettavissa metsä-, vesistö-, eläin-, puutarha- sekä maatala-avusteisiin menetelmiin. Menetelmäpainotus kertoo, minkä elementin hyödyntämiseen Green Care toiminnassa keskitytään. Menetelmävalinta ei kuitenkaan poissulje myös muiden kuin valitun elementin hyödyntämistä. Tuloksissa olikin löydettävissä Green Caren ohella muita menetelmiä ja toimintoja, joita oli käytetty toiminnan täydentämiseen. Esimerkiksi makkaran grillaus leirinuotiolla tai taustamusiikin kuuntelu eivät ole yksistään Green Care toimintaa, mutta niitä on hyödynnetty osaltaan tukemaan Green Care toiminnan kokonaisuutta. Grillinuotiolla ollaan yhteydessä luontoon (Hopiavuori 2014, 36) ja taustamusiikki auttaa rentoutumaan sekä keskittymään kasvien hoitamiseen (Helin 2019, 28).

Näiden lisäksi lasten ryhmätoiminnassa voi hyödyntää monipuolisesti erilaisia ulko- ja sisäpelejä, tunne- ja kuvakortteja sekä askartelua ja muuta puuhastelua. Tunnekortteja on olemassa joka lähtöön, jopa eläin ja luontoteemoilla, mitkä ovat helppo yhdistää Green Careen (Serola & Tuuli 2019, 32.) Hyvää vaihtelua ja mielenkiintoisia tuloksia voi saada taidelähtöisten menetelmien sisällyttämisestä. Esimerkiksi taide-esityksen kautta vanhemmat pystyivät käsittelemään vaikeita tilanteita lasten kanssa ja saamaan vertaistukea ja lapset saivat kuvat tunteitaan voimataulujen avulla (Hopiavuori 2014, 35–36).

7.3 Tarpeet ja merkitys

Tarpeet toiminnalle olivat moninaisia sekä usein samat tekijät kytköksissä toisiinsa, kuten yksinäisyys ja heikot sosiaaliset taidot (Alanko 2020 36; Korhonen 2017, 26). Tarpeiden ja tulosten selkeyttämiseksi jaoin toiminnan tarpeet asiakkaiden kautta sosiaalisiin tarpeisiin ja vuorovaikutukseen, mielenterveyteen, itsetuntemukseen, tunteisiin sekä muuttumistarpeisiin. Asiakkaiden näkökulman lisäksi aineistoista on löydettävissä ammattilaisten ja asiakastyön tarpeet palveluille. Asiakastyön kannalta tarpeiksi tuotiin esille syitä, miksi toimintaa ylipäänsä tarjotaan ja ammattilaisen kannalta, millaisia ominaisuuksia tai tekijöitä ammattilaisen tulee hallita.

Toiminnasta saadut tulokset yläluokittain oli jokseenkin samansuuntaisia esille tulleiden tarpeiden kanssa. Esimerkiksi mielenterveys, vuorovaikutus, tunteet, kehittyminen sekä asiakastyön näkökulma on löydettävissä sekä tarpeissa että tuloksissa. Löydettyjä tuloksia oli kuitenkin huomattavasti enemmän kuin tarpeita ja muina yläluokkina on muun muassa opitut taidot, mielihyvä sekä läheisyys ja mahdolliset haitat. Seuraavissa alakappaleissa käyn läpi esille tulleita tarpeita sekä sitä, onko saadut tulokset niiden kanssa yhdenmukaisia vai eivät. Yksittäisiä tuloksia luokittelussa löytyi useampi sata, joten ei ole tarkoituksenmukaista luetella niistä jokaista, vaan käyn ne pääpiirteittäin läpi.

7.3.1 Sosiaaliset tarpeet

Lasten ja nuorten tarpeissa korostui vahvasti puutteelliset sosiaaliset taidot, kuten osaamattomuus toimia sosiaalisissa tilanteissa, sosiaaliset pelot sekä erilaiset käyttäytymishäiriöt, kuten ylivilkkaus ja rauhattomuus. Ryhmätilanteissa ei usein osata ottaa muita huomioon ja keskustelun aloittaminen tuntuu vaikealta. Asiat nähdään vain omalta kannalta ja toisen lapsen asemaan asettuminen on haasteellista. (Korhonen 2017, 26–27; Serola & Tuuli 2011, 34.) Sosiaalisesti korrekti käyttäytyminen osoittautui osalla asiakkaista haasteelliseksi, ja toimintaan keskittyminen jäi epäoleellisten asioiden alle (Ranta & Alvari 2011, 34). Aineistojen käytännöntoteutukset tarjosivat oivallisen alustan lapsille ja nuorille harjoitella sosiaalisia taitoja ja muiden huomioimista Green Care menetelmien kautta.

Sosiaalisten taitojen ja ryhmätaitojen (kuuntelu, kehuminen, auttaminen, sanoittaminen) nähtiin paranevan ryhmätilanteiden ja käytettyjen menetelmien avulla. Ryhmätilanteissa lapset joutuivat olemaan vuorovaikutuksessa toistensa kanssa sekä huomioimaan muita, jotta toiminta etenisi sujuvasti. Vertaisoppimisen merkitys korostui toiminnoissa, joissa mukana oli useampi lapsi mukana. (Hopiavuori 2014, 44; Jurvakainen ym. 2015, 29; Korhonen 2017, 35.) Turvallinen sekä kannustava ilmapiirin helpotti joitain asiakkaita rohkaistumaan ja kokeilemaan uusia asioita. (Jurvakainen ym. 2015, 28; Korhonen 2017, 34 Ranta & Alvari 2011, 33).

Eläimiä hyödyntävissä toiminnoissa muiden tarpeiden huomioimista voitiin käsitellä eläinten tarpeiden kautta. Yhdessä lasten kanssa voitiin miettiä, mitä asioita eläimet tarvitsevat pysyäkseen tyytyväisinä ja hoksata, että myös ihminen tarvitsee usein samoja asioita. (Korhonen 2017, 37–38.) Myös kasvien hoitaminen tarjosi mahdollisuuden hoivata ja huolehtia itsestä ulkopuolista asiaa (Helin 2019, 37). Hoitamis- ja huolehtimistilanteissa lapsilta vaadittiin kärsivällisyyttä sekä kuuntelemisen taitoa. Jos ohjeita ei noudateta, voi syntyä vaaratilanteita niin asiakkaiden kuin eläinten tai luonnon kannalta.

Monilla lapsilla on ollut kokemuksia kiusatuksi tulemisesta, yksinäisyydestä, kotiin jäämisestä sekä vertaisryhmistä ulkopuolelle jäämisestä. Yhteyttä muihin vertaisiin ei välttämättä ollut ja tarve kuulua johonkin yhteisöön oli suuri. (Alanko 2020, Alvari & Ranta 2011, Jurvakainen ym. 2015, Serola & Tuuli 20219.) Asiakkaissa oli havaittavissa kotiin jäämistä ja muista eristäytymistä. Eräänkin nuoren arki pyöri vain koulun ja kotona tietokoneella pelaamisen ympärillä. (Alvari & Ranta 2011, 30). Osan lapsista käyttäytyminen oli haastavaa koulussa ja ryhmätilanteissa, mikä johti vertaisten epäsuosioon joutumista (Jurvakainen 2015, 20).

Vertaisten kanssa eläinten tai muiden Green Care elementtien yhteydessä toimiminen ehkäisi uusien yksinäisyyskokemusten syntymistä. Yhteinen toiminta mahdollisti myös uusien kaverisuhteiden muodostumista, mikä on erityisen tärkeää silloin, jos ystäviä ei ole lainkaan. Läheisen suhteen pystyi myös muodostamaan eläimen kanssa, kuten hevosten, aasin tai koirien kanssa (Korhonen 2017, 35; Serola & Tuuli 2019, 40). Asiakkaiden suuri tarve kokea yhteenkuuluvuutta ja merkityksellisyyttä on varmasti osaltaan vaikuttanut toiminnan loputtua annettuun palautteeseen. Suuri osa lapsista sekä lasten vanhemmista toivoivat toiminnan jatkumista pidempään. Viikoittainen tapaaminen poistaa säännöllisyyttä arjesta ja yhteiset ilonhetket kodin ulkopuolisten ihmisten kanssa vähenevät. (Helin 2019, 41; Korhonen 2017,40; Serola & Tuuli 2019, 40.)

Aineistoissa tuli esille eläinten sekä luonnon rauhoittava vaikutus. Eläimet saivat lapset usein rauhoittumaan stressaavissa tilanteissa, ja eläimen kautta löytyi helposti yhteistä puhuttavaa muiden ryhmäläisten sekä ohjaajien kanssa. Eläinten kanssa ja luonnossa toteutetun toiminnan vaikutukset näkyivät myös lasten kotona asti. Vanhemmat kertoivat puhuneensa lapsen kanssa Green Care toiminnasta ja huomanneensa lapsen ilostuvan aiheesta puhuttaessa (Hopiavuori 2014, 43; Korhonen 2017, 31.) Luontoympäristössä sekä kasvien äärellä asiakkaat kertoivat rentoutumisen ja palautumisen kokemuksista. Luonnon elementit eivät kuitenkaan aina ja jokaisella ihmisellä palauta stressistä. Jotkut asiakkaat kuvasivat, että toiminnan vaikutuksia oli

haasteellista arvioida lyhyellä aikavälillä. (Korhonen 2017, 41; Ranta & Alvari 2011, 39.)

Yksi merkittävistä lasten ja nuorten haasteita oli aineistojen perusteella haasteelliset tai monimutkaiset suhteet vanhempien kanssa. Haasteellisuus voi näkyä muun muassa varasteluna ja valehteluna (Jurvakainen, Kapanen, Tiitola 2015, 20), annettujen ohjeiden noudattamattomuutena (Korhonen 2017, 26) tai ristiriitoina kasvatustilanteissa (Hopiavuori 2014, 21). Vanhemman taitamattomuus olla läsnä ja antaa lapsen tehdä itse oli myös yksi haasteista (Helin 2019, 30).

Suoranaista ratkaisua lapsi-vanhempi suhteen haasteellisuuteen aineistoista ei ollut löydettävistä. Kuitenkin aineistoissa haastattelut vanhemmat tai lapset itse ilmaisivat saaneensa uusia keinoja toimia keskenään. Erityisesti iloa sekä onnistumisenkokemuksia lapsen ja vanhemman välille toivat yhteiset kasvien istuttamishetket sekä kasvien hoidon jatkaminen toiminnan ulkopuolella (Helin 2019, 33). Lasten osallistuminen eläinavusteiseen toimintaan tarjosi puolestaan yhteisiä keskustelunaiheita lapsille ja vanhemmille arkeen. Vanhemmat pääsivät näkemään lapsistaan sellaisia puolia, piirteitä ja taitoja, joita normaalisti arjessa ei ehkä tule esille. (Korhonen 2017, 31.)

Haasteita mielenterveydelle asettavat muun muassa huono sosioekonominen asema, oma tai perheenjäsenen sairastelu, onnettomuudet sekä läheisen menettäminen tai muut kriisit (Hopiavuori 2014, 26). Oma kokemus huonosta hyvinvoinnista laskee tyytyväisyyttä elämään ja vaikuttaa sitä kautta mielenterveyteen. Suuri tekijä lasten ahdistuneisuudessa sekä arvottomuuden kokemuksissa on onnistumiskokemusten sekä onnellisten turvaa tuovien tapahtumien vähäisyys (Alanko 2020, 37; Serola & Tuuli 2019, 32). Lasten ja heidän vanhempiansa mukaan stressi esimerkiksi koulusta sekä stressinhallinnan haasteet näkyvät negatiivisesti lasten elämässä (Helin 2019, 38; Korhonen 2017, 25).

Aineistoissa suoritettut Green Care toiminnot eivät olleet terapiamuotoisia toimintoja. Toiminnan tavoitteena ei siis ollut vastata suoraan asiakkaiden

mahdollisiin mielenterveyden haasteisiin, vaan tarjota myönteisiä kokemuksia, joiden kautta hyvän mielenterveyden ylläpitäminen helpottuisi. Suurin osa saadusta palautteesta oli myönteistä. Lapset tai lasten vanhemmat toivoivat lisää kokoontumiskertoja ja sanoittivat toiminnan tuoneen iloa arkeen. (Helin 2019, 46; Hopiavuori 2014, 43; Jurvakainen ym. 2015, 31; Korhonen 2017, 40; Serola & Tuuli 2019, 40.) Kuitenkin aineistoissa tuli myös esille, että lyhyellä toimintajaksolla ei ollut juurikaan pitkäkantoisia vaikutuksia. Toiminta ei myöskään sopinut kaikille asiakkaille, vaan eräskin asiakas jättäytyi pois toiminnan vaativuuden takia (Serola & Tuuli 2019, 31).

7.3.2 Tunteet

Tunnetaitojen puutteellisuus oli havaittavissa lähes jokaisessa aineistossa (Alanko 2020, Jurvakainen, Alvari & Ranta 2011, Kapanen & Tiitola 2015, Korhonen 2017, Serola & Tuuli 2019). Tunteita ei osattu tunnistaa ja sanoittaa. Myös muiden tunnetilojen ymmärtäminen oli paikoittain haastavaa. Usein aineistojen alkuhaastatteluissa ilmaistut tunteet olivat negatiivissävytteisiä. Esiin nousi vihan tunteet, ilottomuus, jännittyneisyys ja tarve kokea hyvää mieltä. Lapsilla ja nuorilla oli puutetta myös hellyydessä ja heillä ilmeni tarvetta osoittaa hellyyttä eläimiä kohtaan. Lapsi saattoi olla aggressiivinen ja haasteellisten tunteiden kohtaamisen sijaan juosta pois vaikeasta tilanteesta aikuisia pakoon (Korhonen 2017, 36–37).

Aineistojen Green Care toiminnat olivat hyvä paikka oppia uusia tunnetaitoja sekä erityisesti eri tunnetilojen tunnistamista. Toiminnat herättivät asiakkaissa monenlaisia tunteita. Paljon nousi esille jännittyneisyyttä sekä innostusta toimintaan osallistumisesta ja uusien asioiden tekemisestä. Onnistumisista ja hauskoista tilanteista saatiin riemua ja mukavuudentunteita. Yleisesti kaikki positiiviset tunteet olivat suuressa roolissa. Kuitenkin myös negatiivisia tunteita syntyi toimintojen aikana. Esimerkiksi pettymystä, surua, suuttumusta ja välinpitämättömyyttä oli havaittavissa asiakkaissa. (Helin 2019, 42; Hopiavuori 2014, 43; Jurvakainen ym. 2015, 20; Korhonen 2017, 36; Ranta & Alvari 2011, 33; Serola & Tuuli 2019, 33.)

Asiakkaiden tunnetaidot voidaan nähdä kehittyneen toiminnan ansiosta. Toiminnoissa opeteltiin tunteiden sanoittamista, nimeämistä, säätelyä, käsittelyä sekä tiedostamista. Erään aineiston lapsen kohdalla tunnetaitojen hallinnan kehityskaari kokonaisuudessaan on hyvin nähtävissä. Aluksi lapsi oli aggressiivinen ja puhui väkivaltaisesti eläimistä. Yhteisen keskustelun sekä ohjatun tekemisen kautta lapsi kehittyi joka kerralla hieman lisää. Lapsi uskaltautui pikkuhiljaa lähemmäksi eläimiä, hoitamaan ja syöttämään eläimiä, kunnes osasi itse neuvoa kaveria ja kertoa, ettei mitään pelättävää ole. (Korhonen 2017, 36.)

7.3.3 Kehittyminen ja taidot

Yleisesti aineistoista tunnetaitojen haasteiden lisäksi oli nähtävissä lasten itsetunto-ongelmat. Lapset saattoivat kokea arvottomuutta ja nähdä itsensä negatiivisessa valossa. Itsetunnolle ja -varmuudelle toivottiin vahvistusta niin huoltajien kuin lasten itsensä suunnasta. Yleinen rohkaistuminen ja minäkuvan parantaminen olivat isoja tarpeita toiminnalle. Esimerkiksi pelkoa ja turvattomuutta tuntevat lapset saattoivat takertua aikuisiin eikä heillä ollut rohkeutta lähteä osallistumaan toimintaan itsenäisesti (Jurvakainen ym. 2015, 20).

Voimavarojen löytyminen, motivoituminen ja omien taitojen tunnistaminen olivat merkityksellisiä asioita (Alvari & Ranta 2011, 38; Jurvakainen ym. 2015, 27). Toiminnan toivottiin opettavan hetkeen pysähtymistä, toisen asemaan asettumista sekä rauhoittumista. Ihmisen voimavarat ja kyky hyödyntää omia voimavaroja vaihtelevat elämäntilanteiden mukaan. Omien taitojen löytäminen sekä tunnistaminen muodostuivat oleellisiksi kehittämiskohteiksi. Omien taitojen tunnistamisen kautta voi tukea hyvinvointia arjessa sekä löytää uusia voimavaroja hyödynnettäväksi. (Helin 2019, 46; Hopiavuori 2014, 36–38; Korhonen 2017, 40.)

Asiakkaat saivat myönteisiä kokemuksia omasta osaamisesta sekä pystyvyydestä. Omien taitojen sekä pystyvyyden tiedostaminen vahvisti itsevarmuutta ja antoi rohkeutta osallistua uusiin tilanteisiin. Heikon itsetunnon omaavat ihmiset usein lähestyvät kaikkea uutta ajatuksella, etten minä kuitenkaan onnistu. (Alanko 2020, 37; Serola ym. 2019, 40.)

Tunne-, vuorovaikutus- ja ryhmätaitojen lisäksi asiakkaille kertyi toiminnan kautta muita toimintakohtaisia taitoja. Eläinten kanssa toimineet oppivat tunnistamaan merkityksiä eläimen käyttäytymisessä. Poispäin asteleminen tarkoittaa, ettei eläin ole kiinnostunut ja korvien luimistelu ilmaisee pelkoa tai epävarmuutta (Korhonen 2017, 39). Toisaalta toiminta opetti asiakkaille vastuun ottamista eläimistä ja tilanteista, joissa eläimen kanssa toimitaan. Eräs asiakas oppi, että omistajan vastuulla on ohjeistaa koiraa tekemään toivottuja asioita jämäkällä komentamisella (Ranta & Alvari 2011, 31). Luontotoiminnan kautta opittiin uutta tietoa kasveista ja niiden hoitamisesta (Helin 2019, 45). Luonnossa tehdyt retket mahdollistivat puolestaan uusien taitojen, kuten tulen sytyttämisen, oikeanlaisen varustautumisen ja motoriikan oppimista (Jurvakainen, Kapanen, Tiitola 2015, 28–29).

7.3.4 Ammatillisuus ja asiakastyö

Ammattilaisten sekä asiakastyön kannalta tarpeita Green Care toiminnan kokeilulle oli saada uudenlaisia tukimuotoja sekä työskentelymalleja käyttöön ja tarjota palveluita suurelle asiakasmassalle (Alvari & Ranta 2011, 7; Hopiavuori 2014, 18; Korhonen 2017, 21; Serola ym. 2019, 25). Ammatillaiset toivoivat myös Green Care toiminnan auttavan pääsemään asiakkaan tavoitteisiin (Alanko 2020, 33). Jotta Green Care vastaisi asiakkaan tavoitteisiin, ammattilaisen tulee pohtia, onko asiakas halukas osallistumaan kyseiseen toimintaan. Onko erityisesti lapsiasiakkaiden temperamentti sopiva eläintyöskentelyyn sekä riittääkö asiakkaan oma motivaatio, jotta palvelusta saisi kaiken mahdollisen irti (Alanko 2020, 32–33.)

Aineistojen eri toimintojen kautta ammattilaiset saivat vahvistusta omalle osaamiselle sekä ajatukselle Green Caren paremmalle hyödyntämiselle asiakastyössä. Green Care elementin, kuten luonnon tai eläimen, käyttäminen välikappaleena ohjaajan ja asiakkaan välisissä ohjaustilanteissa rentouttivat asiakasta. Asiakas saattoi vapautua jopa niin paljon, että kertoi ensimmäistä kertaa ajatuksiaan ammattilaiselle (Alanko 2020, 37). Tärkeänä huomiona Green Care menetelmien hyödyntämisestä asiakastyössä nousi toiminnan asiakaskohtainen merkitys. Jokainen asiakas ei välttämättä koe Green Care toimintaa yhtä mielekkäänä ja vapauttavana kuin jokin toinen ihminen.

Green Care menetelmiä hyödyntävältä ammattilaiselta vaaditaan muun muassa rautaisia hermoja, ennakoitaitoja ja maalaisjärkeä. Green Care menetelmien käyttäminen asiakastyössä ei ole automaattinen ratkaisu asiakkaan haasteiden selviämiseen. Ammattilaiselta vaaditaan vahvaa ammattiosaamista sekä asiakkaan ongelmakentän ymmärtämistä. (Alanko 2020, 34–35.) Green Care avusteiselle toiminnalle on myös haastava laatia raameja, jotka sopivat jokaiseen tilanteeseen. Ammattilaisen tuleekin osata käyttää omaa harkintaa ja kykyä muokata toimintaa asiakkaan tarpeiden mukaiseksi. (Alvari & Ranta 2011, 41.) Muuttuvat tilanteet kuuluvat työhön erityisesti, kun työskentelyssä hyödynnetään toiminnallisia menetelmiä. Tilanteiden mukana eläminen ja suunnitelmien muuttamisen taito on tärkeää. (Hopiavuori 2014, 45.)

Yhdeksi eläinten haittavaikutukseksi löytyi niiden negatiivinen vaikutus keskittymiskykyyn. Joissain tilanteissa eläin voi helpottaa asioista kertomista ammattilaiselle, mutta asiakkaasta riippuen huomio voi siirtyä täysin eläimen tekemiin asioihin käsiteltävien aiheiden sijaan. Onkin tärkeää, että ammattilainen tietää asiakkaan piirteet ja osaa pohtia, onko Green Care menetelmän hyödyntämisestä enemmän haittaa vai hyötyä. (Alanko 2020, 35; Alvari & Ranta 2011, 33; Serola & Tuuli 2019, 34.)

8 Pohdinta

8.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tekeminen tuotti monipuolisesti vastauksia esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Erilaisiksi Green Care menetelmiksi löytyi eläin- ja luontoavusteiset toiminnat sisältäen puutarhatoiminnan. On tärkeää ymmärtää edellä mainittujen menetelmien erot, mutta myös ammattilaisena tiedostaa, mihin menetelmien käyttämisellä asiakastyössä pyritään. Menetelmällisyyden hyödyntäminen asiakastyössä ei ole yksiselitteistä ja menetelmien vaikutusten tunnistaminen karttuu usein kokemuksen myötä. Menetelmiä tuleekin käyttää lisänä tavanomaisen asiakastyön ohella. (Kananaja 2014b, 176–177.)

Käytettävän menetelmän voi valita oman osaamisen sekä asiakkaan tavoitteiden ja tarpeiden perusteella. Yksi tärkeimmistä nostoista aineistoista on se, että ammattilaiselta vaaditaan aina vahvaa asiakaskunnan haasteiden tunnistamista ja osaamista. Jos ammattilaisella ei ole perusymmärrystä asiakkaan tarpeista, ei ole päälle järkevää lisätä laajaa ymmärrystä vaativaa menetelmää.

Jokaiselle palvelulle tulee ilmetä jonkinlainen tarve ennen kuin niitä tarjotaan asiakkaille. Lastensuojelun asiakkaiden tarpeet keskittyvät usein haastaviin perhesuhteisiin, puutteellisiin tai katkonaisiin sosiaalisiin suhteisiin, huonoon sosiaaliekonomiseen asemaan sekä muihin haasteisiin, kuten mielenterveysongelmiin. (Heino 2013, 94–95.) Tarpeet toiminnalle oli aineistojen perusteella moninaiset. Toimintaan ei osallistuttu vain yhden tekijän perusteella, vaan asiakkailla esiintyi useita edellä luetelluista haasteita. Asiakkaat löysivät toimintaan usein jo olemassa olevan lastensuojelun avohuollon asiakkuuden kautta, mikä kertoo osaltaan, millaisten haasteiden kanssa ollaan tekemisissä. Isoina teemoina asiakkaiden tarpeissa oli yksinäisyys, sosiaalisten taitojen puutteellisuus, heikko itsetunto sekä huono mieliala liittyen usein ahdistukseen tai masentuneisuuteen.

Vuorovaikutushaasteet niin vanhempien kuin ikätovereiden kanssa olivat usein mainittuja haasteita asiakkaiden tarpeiden kartoituksessa. Ihmisellä on perustarve olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa ja luoda kaverisuhteita. Menestyäkseen sosiaalisissa suhteissa ihmisellä tulee olla empatiaa muita kohtaan, taitoa kuunnella sekä ilmaista omat mielipiteensä ja hallita omat tunteensa. Koti on erinomainen alusta opetella muiden kanssa vuorovaikutuksessa olemista ja sisäistää toimintakulttuureja. (Junttila 2015, 158–163.) Vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukeminen onkin tärkeää, sillä lapsuudessa opitut vuorovaikutustaidot ja -mallit seuraavat ihmistä nuoruuden ja aikuisuuden vuorovaikutussuhteisiin. Kiintymyssuhteissa ja vuorovaikutuksissa on nähtävissä ylisukupolvista siirtymistä. (Saarinen, Lyytinen, Ahonen, Lyytinen 2023, 90.) Jos sosiaalisissa taidoissa on haasteita, on tärkeää päästä harjoittelemaan niitä muiden ihmisten kanssa. (Junttila 2015, 158–165.)

Hyljeksityksi tuleminen tiettyjen ominaisuuksien perusteella on monelle lapsella ja nuorelle kipeä asia. Ulkopuolisuuden kokemukset puolestaan lisäävät mielenterveyshaasteita, minkä välttämiseksi varhainen puuttuminen on tärkeää. (Ahonen & Pulkkinen 2023, 142–143.) Eritystäytyminen ja ulkopuolisuuden kokemukset voivat saada aikaan oravanpyörän, sillä jatkuvat yksinäisyys ja muista eristäytyminen vaikeuttaa muiden seuraan palaamista. Omien asioiden jakaminen muuttuu merkityksettömäksi, kun tuntuu, ettei ketään kiinnosta. Lapsuusiässä koettu yksinäisyys ja kiusaamiskokemukset tulee katkaista, jotta niistä ei muodostu elämänmittainen kokemusvyyhti. (Junttila 2018, 34–37.) Eläinten omistaminen tai niiden kanssa toimiminen ei yksinään estä yksinäisyyden kokemuksia tai masentumista, mutta eläimet voivat tarjota lohtua, turvaa sekä ymmärrystä vaikeina hetkinä. Pelkästään eläinten fyysinen läsnäolo sekä niiden silittäminen tarjoaa usein sellaista läheisyyttä, mitä ihmisiltä ei saada. (Brooks, Rushton, Lovell, Bee, Walker, Grant & Rogers 2018, 5–6.)

Kuten vuorovaikutussuhteidenkin kohdalla erilaiset mielenterveyden haasteet ja niiden vaikutukset yksilön elämään riippuu siitä, miten ympäristö suhtautuu niihin. Esimerkiksi ylivilkkaus, oppimishäiriöt, ahdistuneisuus ja neuropsykiatriset piirteet eivät automaattisesti tarkoita, etteikö ihmisellä voisi

olla hyvä ja onnellinen lapsuus. Se, miten ympäristö reagoi näihin piirteisiin ja tukeeko se lapsen myönteistä kehitystä, vaikuttaa enemmän lapsuuden kokemuksiin ja kehitykseen. (Saarinen ym. 2023, 92–93.) Aineistojen kaltaiset lastensuojelun avohuollon tukitoimet ovat oivallinen paikka katkaista lasten ja nuorten yksinäisyyskokemuksia ja tarjota tilalle turvallisia aikuisia sekä positiivisia kokemuksia.

Erityisesti ahdistuneet ja ujut lapset hyötyvät mallia näyttävästä ja kannustavasta ryhmätoiminnasta. Yhdessä ohjaajan ja vertaisten kanssa sosiaalisten taitojen opettelu johtaa parempiin taitoihin myös muissa sosiaalisissa konteksteissa. (Coplan, Schneider, Matheson & Graham 2010, 231–233.) Eläimiä hoidettaessa asiakkaalle tarjoutuu mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa eläinten kanssa, tuntea apunsa merkitykselliseksi ja luoda tunnesiteitä eläimiin (Lilja & Soini 2014, 13–14). Kyselytutkimuksessa haastateltavat aikuiset ihmiset toivat esille kokemuksia siitä, miten eläimen käyttäytymistä seuraamalla voi oppia löytämään syy-seuraussuhteita. Syy-seuraussuhteiden löytäminen eläimen kautta helpottaa niiden löytämistä myös omasta elämästä. (Kärkkäinen 2019, 46–47.) Kuten tulosten avaamisvaiheessa on käyty jo läpi, haasteellisia sosiaalisia suhteita omaavat lapset löysivät usein läheisyyttä eläimen kanssa. Eläimen tai luonnossa tapahtuvan toiminnan kautta lapsi pääsee käsittelemään tunnekokemuksiaan ja löytämään turvaa.

Ohjaustavan valinnalla pystyy vaikuttamaan asiakkaan kokemukseen sekä toiminnan tavoitteisiin pääsemiseen. Ohjaustyön tarkoituksena ei ole vaikuttaa vain yksittäiseen tilanteeseen asiakkaan elämässä, vaan hänen koko elämäänsä. Käsitys omasta elämänlaadusta ja hyvinvoinnista syntyy kokemusten kautta. Kokemuksia syntyy väistämättä asiakkaan ja ohjaajan välillä sekä ryhmätilanteissa myös muiden asiakkaiden välillä. (Helminen & Sukula-Ruusunen 2017, 47–48.) Kuuntelemalla ja kysymällä voidaan vaikuttaa asiakkaan kokemuksiin sekä vahvistaa asiakkaan voimavaroja sekä tarjota tukea (Kekäläinen, Jokinen, Rahko & Hanhirona 2017, 215).

Toiminnan vaikutuksissa oli vahvasti näkyvillä kokemisen sekä yhdessä tekemisen riemu niin asiakkaiden kuin ammattilaisten osalta. Toiminnan

yleisiksi hyödyiksi aineistojen pohjalta osoittautui asiakkaiden tietämyksen ja osaamisen lisääntyminen käytetystä menetelmästä. Esimerkiksi luontoavusteisessa toiminnassa asiakkaat oppivat toimimaan luonnossa itsenäisemmin. Toimintaan osallistuminen tarjosi asiakkaille myös voimavaraistumisen kokemuksia. Voimavarojen löytäminen on tärkeää, sillä pitkittyneessä vaikeassa elämäntilanteessa voimavarat käytetään arjesta selviytymiseen palauttavan voimavarojen käytön sijaan. Tällöin ihminen voi tarvita ammattilaisen apua omien voimavarojen vahvistamiseen sekä hyödyntämiseen. (Särkelä-Kukko 2014, 38–40.)

Luonnon aikaansaamat palautumiskokemukset ovat riippuvaisia totutusta elinympäristöstä sekä ihmisen hyvinvoinnin tilasta. Mielenterveyshaasteiset ihmiset voivat usein kokea enemmän palautumista luonnossa kuin yksilöt, joilla mielenterveyshaasteita ei ole. (Beute & de Kort 2018, 14–15.) Palautuminen stressistä tai arjen kuormittavista tekijöistä laskee sydämen sykettä, hengitys rauhoittuu ja keho rentoutuu. Mielen palautuessa mieliala usein nousee ja muiden ihmisten seurassa jaksaa olla nauttien vuorovaikutuksesta. (Virtanen 2021, 39.)

Hyvä keino vahvistaa itsetuntoa ja itsevarmuutta on toimia osana sosiaalisia verkostoja (Ahonen & Pulkkinen 2023, 170). Itsevarmuutta voi löytää itsensä merkitykselliseksi kokemisen kautta. Esimerkiksi eläinten hoitamisen avulla ihmiselle muodostuu tärkeä rooli, sillä ilman ihmistä useimmat lemmikit eivät pärjäisi. Eläinten hoitamisen hyödyt tulevat erityisesti esille niiden lasten kanssa, jotka tarvitsevat ulkopuolista rohkaisua ja varmistusta omalle osaamiselle. (Chadwick, Edmondson & McDonald 2022, 49–50.)

Asiakkaiden sosiaaliset taidot sekä ryhmä- ja tunnetaidot kehittyivät asiakaskohtaisesti. Tunnetaidoilla tarkoitetaan tunteiden tunnistamista sekä säätelyä. Tunteiden tunnistamisessa ja säätelyssä voi kehittyä paremmaksi pohtimalla mitkä tekijät johtivat tunteen syntymiseen, mitä tunteita sama tilanne muissa ihmisissä herätti sekä mitä tunne saa itsessä aikaiseksi. Tunteiden säätelyssä tarkoituksena ei ole tukahduttaa tunteita tai jättää ne kokonaan huomiotta. Tunteet tulee osata ymmärtää ja kohdata niin, ettei tietty tunnetila

aiheuta radikaalia käytöstä tai jatkuvaa epämukavuutta muissa ihmisissä. Puuteelliset tunnetaidot voivat näkyä aggressiona, ahdistuksena ja poissaolevuutena. (Ahonen & Pulkkinen 2023, 148.)

Toiset asiakkaat saivat enemmän itsevarmuutta toiminnan kautta, kun taas toiset oppivat enemmän kertomaan omista tunteista ja huomioimaan muita. Yhteneväisiä vastauksia on saatu vanhemmilta, joiden autismin kirjon lapset ovat osallistuneet eläinavusteisiin aktiviteetteihin. Heidän mukaansa lapsen mieliala koko päivänä on tavallista parempi, lapsi keskittyy tekemiseen ja on rentoutunut. Toiminnan kautta lapset saavat myös erityistä ja heille itselle tärkeää tekemistä. (Xue-Ling Tan & Graetz Simmonds 2018, 762–763.)

8.2 Opinnäytetyö ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöni aloitin suunnitelman tekemisellä vuoden 2022 syksyllä, jonka avulla perusajatus laadullisen opinnäytetyön toteuttamisesta lähti. Aluksi Green Care aiheena tuntui todella laajalta ja ajatus siitä, mitä opinnäytetyössäni tutkisin, oli jäsentymätön. Green Care pitää sisällään todella monipuolisesti erilaisia menetelmiä ja toteutusmahdollisuuksia, joista kustakin yksinään voisi laatia opinnäytetyön. Jo suunnitelmavaiheessa minulle kuitenkin muodostui ajatus siitä, että yhteen menetelmään keskittymisen sijaan haluan luoda yleiskatsauksen Green Careen sekä sen hyödyntämismahdollisuuksiin. Suunnitelmavaiheesta varsinaisen opinnäytetyön toteuttamiseen pääsin keväällä 2023, josta opinnäytetyön tekeminen eteni aineistojen analysoinnista, luokitteluun sekä lopuksi tulosten kirjaamiseen.

Luonto on ollut minulle lapsuudesta lähtien tärkeä elementti, joten minua kiinnosti kovasti ajatus sen hyödyntämisestä tulevassa työssäni. Koulutukseni aikana lapsista ja nuorista on muodostunut minulle tärkeä asiakasryhmä, minkä takia halusin liittää heidät jollain tavalla opinnäytetyöhöni sekä luontoteemaan. Käsitys tästä selkeytyi harjoitteluni jälkeen lastensuojelun sijaishuollossa. Sijaishuoltopaikassa käytiin välillä Green Care maatilalla, jolloin minulle heräsi kysymys, miten sitä hyödynnetään avohuollon puolella. Koin erilaisten

mahdollisuuksien selvittämisen lisäksi tärkeäksi ottaa selvää Green Caren mahdollisista hyödyistä. Tavoitteena oli selvittää itselle tulevana ammattilaisena Green Care menetelmien käyttämisen merkityksestä asiakastyössä. Samaan aikaan tarkoituksena on selvittää Green Caren hyötyjä myös muille opiskelijoille tai ammattilaisille, jotka opinnäytetyötäni päätyvät lukemaan.

Opinnäyteprosessin aloittaminen ja loppuun vieminen on pakottanut oppimaan entistä parempaa ajanhallintaa. Isoa raporttia ei laadita yhdeltä istumalta, vaan se vaatii kokonaisuuden pilkkomista pienemmiksi kokonaisuuksiksi.

Opinnäytetyön tekeminen on opettanut hyväksymään sen, että kirjoittaminen on prosessi, jossa aktiivisuus ja passiivisuus vaihtelevat. Opinnäytetyöni aiheeseen ja aineistoihin perehtyminen on kuitenkin vahvistanut omaa käsitystä luonnon merkityksestä ihmisen hyvinvoinnille. Joillekin luonto on päivänselvä elementti arjessa, mutta toisilla ei ole koskaan tullut tavaksi hyödyntää sitä voimavarana. Tulevana sosiaalialan ammattilaisena toivon pääseväni näyttämään asiakkaille luonnon ja eläinten monista mahdollisuuksista voimavaraistajina ja hyvinvoinnin luojina.

8.3 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen eettisyys lähtee liikkeelle jo tutkimuskysymysten asettelusta. Tutkimuskysymysten muotoilu kertoo paljon siitä, miten tutkija suhtautuu tutkittavaan ajatukseen ja välittykö niiden kautta ennakkokäsityksiä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 153). Ei ole olemassa täysin objektiivista laadullista tutkimusta, mutta tutkimus ja aineistojen analysoinnin tulisi olla mahdollisimman teorialähtöistä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 25.) Opinnäytetyöni suunnitelmaa laatiessani ensimmäinen ajatus tutkimuskysymyksestä oli esimerkiksi ”Mitä hyötyjä Green Care toiminnasta on asiakkaille?” Tämä tutkimuskysymyksen asettelu kuitenkin olettaa, että Green Care toiminnalla on joitain hyötyjä. Halusin kuitenkin olla avoin myös niille tuloksille, jotka osoittavat, ettei toiminnalla mahdollisesti ole hyötyjä tai sillä on jopa haittavaikutuksia.

Hyviin tieteellisiin käytäntöihin kuuluu huolellisuuden, rehellisyyden, avoimuuden ja tarkkuuden noudattaminen. Tiedonhankinta tulee tehdä kestävästi ja kunnioittamalla muiden tutkijoiden saavutuksia. Arvo tehdystä työstä kuuluu antaa selkeästi niille, joille se kuuluu. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150.) Nämä seikat ovat aina tärkeitä, mutta olen yrittänyt antaa niiden noudattamiselle paljon painoarvoa opinnäytetyöni tekemisen aikana. Erityisesti sen takia, että opinnäytetyöni on laadullinen sisällönanalyysi ja tulokset pohjautuvat muiden ihmisten tekemiin opinnäytetöihin. Hyviä käytänteitä ja etiikkaa noudattaen on tärkeää, että aineistoina käyttämäni ihmisten teokset tulevat selkeästi lukijalle esiin. Avoimuus ja läpinäkyvyys opinnäytetyössäni on varmistettu tarkalla työn etenemisen seuraamisella. Aineistojen haku sekä karsiminen on taulukoitu selkeästi lukijan nähtäville. Myös aineistojen analysointivaihe on tehty yhdenmukaisesti. Jokainen aineisto on analysoitu saman taulukointipohjan avulla, jotta tulokset olisivat mahdollisimman yhden- ja totuudenmukaiset. Aineistojen valinnassa seitsemän aineistoa tuntui riittävältä, sillä useampien aineistojen hyödyntäminen olisi lisännyt sisällön samankaltaisuutta sekä moninkertaistanut saatuja samankaltaisia tuloksia.

Saatujen tulosten esittämistavalla on osaltaan suurta vaikutusta. Voidaan pohtia, onko tutkija lähestynyt aihetta tarpeeksi objektiivisesti ja kuinka suurena totuutena tutkija saatuja tuloksia pitää. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 159.) Opinnäytetyöni aineistot ja saadut tulokset ovat suhteellisen suppeita verrattuna, kuinka laaja aihe Green Care sekä kuinka monia tutkimuksia aiheeseen liittyen on tehty. Saatuja tuloksia ei voida siis pitää yleismaailmallisina totuuksina, vaan vain aineistojen kautta tietyissä tapauksissa ilmenneinä tuloksina. Toisaalta, vaikka käyttämiäni aineistoja oli kokonaisuudessaan vain 7 on tuloksissa nähtävissä selkeitä yhdenmukaisuuksia sekä samojen tulosten toistumista.

8.4 Hyödynnettävyys ja kehittämisideat

Opinnäytetyöni tavoitteena oli lisätä niin omaa kuin muiden aiheesta kiinnostuneiden tietoisuutta Green Caresta lastensuojelun avohuollossa sekä

sen mahdollisuuksista. Opinnäytetyöni kokoaa hyvin Green Caren hyödyntämisen taustalla olevia tarpeita sekä toiminnasta saatuja merkityksiä niin asiakkaan kuin ammattilaisen näkökulmasta. Ammattilaisena toimimisen kannalta on tärkeää tietää, mitkä toiminnan mahdollisuudet omassa työssä on. Toisaalta ammatillista työtä ei voi toteuttaa täysin tehokkaasti, jos työn merkitystä ei ymmärrä myös asiakkaan näkökulmasta.

Opinnäytetyöni on suhteellisen pitkä kirjallinen katsaus Green Caren hyödynnettävyyteen sekä sen aikaansaamiin tuloksiin. Jatkokehittämisen kannalta voisi olla mielenkiintoista nähdä selkeä ja kompakti ammattilaisille tarkoitettu käsikirjatapainen tuotos. Käsikirja voisi tuoda selkeästi ammattilaiselle esille eri menetelmien mahdollisuuksia. Työn kannalta voisi olla kiinnostavaa tietää oman paikkakunnan kaikista eri Green Care toimijoista. Monesti tieto kyseisenlaisista toimijoista siirtyy vain kuulopuheiden mukaan.

Green Care ja luontopohjaisten menetelmien hyödyntäminen on varmasti tulevaisuudessa entistä vahvemmin mukana myös sosiaalipalveluiden kenttää. On mielenkiintoista nähdä, miten näiden toimintamuotojen hyödyntäminen kehittyy vuosien saatossa ja ohjataan asiakkaita nykyistä tehokkaammin suoraan Green Care palveluiden piiriin sosiaalipalveluiden puolelta. Toivon myös näkeväni Green Caren LuontoHoiva palveluntuottajilta vahvaa ammattiosaamista asiakkaiden tavoitteet silmällä pitäen.

Lähteet

- Ahonen, T. & Pulkkinen, L. 2023. Keskilapsuus. Teoksessa Pulkkinen, L., Ahonen, T. & Ruoppila, I. (toim.). Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus. 28–94.
- Alanko, T. 2020. Eläinavusteinen työskentely osana lastensuojelun avopalveluita. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Yhteisöpedagogi ylempi AMK. Opinnäytetyö.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020112424027> 26.11.2022.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino: Tampere.
- Alvari, A. & Ranta, H. 2011. Haukku parantaa haavat, koira-avusteinen työskentely perhetyön menetelmänä. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2011120517251> 26.11.2022.
- Beute, F. & de Kort, Y. 2018. The natural context of wellbeing: Ecological momentary assessment of the influence of nature and daylight on affect and stress for individuals with depression levels varying from none to clinical. *Health & Place* 2018 (49). 7-18.
<https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2017.11.005> 5.11.2023.
- Berget, B., Braastad, B., Burls, A., Elings, M., Hadden, Y., Haugh, R. Hassink, J. Haubenhofer, D., Hegarthy, J. Hine, R., Neuberger, K., Rappe, E., Sempik, J., Thorsen Gonzales, M. & Wilcox, D. 2019. Green Care: a conceptual framework. Loughborough: Loughborough University.
https://www.researchgate.net/publication/254841074_Green_Care_a_Conceptual_Framework_A_Report_of_the_Working_Group_on_the_Health_Benefits_of_Green_Care 9.12.2022.
- Bodman, G. 2019. Nature as a source of wellbeing. Teoksessa Ylilauri, M & Yli-Viikari, A. (toim.). Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Vaasa: Vaasan yliopisto. 29–33
- Brooks, H., Rushton, K., Lovell, K., Bee, P., Walker, L., Grant, L. & Rogers, A. 2018. The power of support from companion animals for people living with mental health problems: a systematic review and narrative synthesis of the evidence. *BMC Psychiatry* 18 (31). 1-12.
<https://bmcp psychiatry.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12888-018-1613-2> 4.11.2023.
- Chadwick, Z., Edmondson, A. & McDonald, S. 2022. Engaging with animal-assisted interventions (AAls): exploring the experiences of young people with ASD/ADHD diagnoses. *Nasen* 2018 (37). 44-61.
- Coplan, R., Schneider, B., Matheson, A. & Graham, A. 2010. 'Play Skills' for Shy Children: Development of a Social Skills Facilitated Play Early Intervention Program for Extremely Inhibited Preschoolers. *Infant and Child Development*: 19. 223-237.
- Coughlan, M., Cronin, P. & Ryan, F. 2013. Doing a literature review in nursing, health and social care. Los Angeles: SAGE publications Ltd.
- Eläinsuojelulaki. 247/1996.
- Euroopan ihmisoikeustuomioistuin. 2022. Euroopan ihmisoikeussopimus.
https://www.echr.coe.int/documents/convention_fin.pdf 27.11.2022.
- Heino, T. 2013. Lastensuojelun tilastot, asiakkaat ja palvelut. Teoksessa Bardy, M. (toim.). Lastensuojelun ytimessä. Tampere: Juvenes print – Suomen Yliopistopaino Oy. 84–107.

- https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104421/URN_ISBN_978-952-245-853-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y 26.10.2023.
- Helin, J. 2019. Vihreää iloa, vanhemman ja lapsen välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen ja hyvinvoinnin lisääminen viherkasvien avulla lastensuojelutyössä. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201905139548> 26.11.2022.
- Helminen, P. & Sukula-Ruusunen K. 2017. Kokonaisvaltainen asiakkaan kohtaaminen ja tilannearviointi. Teoksessa Helminen, J. (toim.). Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Edita. 46–58.
- Hopiavuori, N. 2014. Haastava lapsi-vanhempi-tukijakso, tukijakson kuvaus ja arviointi osallistujien kokemusten perusteella. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014121620007> 26.11.2022.
- Hämeen-Anttila, L. 2016. Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut. Teoksessa Kananohja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. (toim.). Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy. 214–241.
- Junttila, N. 2018. Kaiken keskellä yksin, aikuisten yksinäisyydestä. Helsinki: Tammi. E-kirja Storytel. 4.11.2023.
- Junttila, N. 2015. Kavereita nolla – lasten ja nuorten yksinäisyys. Helsinki: Tammi.
- Jurvakainen, T., Kapanen, I. & Tiitola, K. 2015. Oikeus toimia luonnossa. Luontotoiminnan mahdollisuudet Icehearts ry:n tyttötoiminnassa. Metropolia ammattikorkeakoulu. Toimintaterapeutti. Opinnäytetyö. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015092914990> 26.11.2022.
- Kahilaniemi, E. & Löf, L. 2020. Green Care -menetelmäopas. Tampere: Nekopaino.
- Kallio, K., Stenvall, E., Bäcklund, P. & Häkli, J. 2013. Arjen osallisuuden tukeminen syrjäytymisen ehkäisemisen välineenä. Teoksessa Reivinen, J. & Vähäkylä, L. (toim.). Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Helsinki: Gaudeamus. Ellibs e-kirjat. 48–60.
- Kananoja, A. 2014a. Asiakastyön yleiset lähtökohdat sosiaalialalla. Teoksessa Kananohja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. (toim.). Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy. 169–190.
- Kananoja, A. 2014b. Sosiaalityö ammattina. Teoksessa Kananohja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. (toim.). Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy. 25–31.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 176.
- Kekäläinen, P., Jokinen, S., Rahko, A. & Hanhiova, K. 2017. Syöpäpotilaan puolison ja perheen osallisuus syövän hoidossa. Teoksessa Helminen, J. (toim.). Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Edita. 209–226.
- Kiuru, N. 2023. Nuoruus. Teoksessa Pulkkinen, L., Ahonen, T. & Ruoppila, I. (toim.). Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus. 171–225.
- Korhonen, L. 2017. Eläinavusteinen työskentely lastensuojelun avohuollon tukitoimena: Havaintoja lasten sosiaalisista taidoista ja

- tunnetaidoista Voimaa laumasta -tiimin eläinavusteisessa harrastusryhmässä. Sosionomi. Laurea-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201704064278> 26.11.2022.
- Kärkkäinen, S-K. 2019. Eläimet ihmisten kasvattajina. Itä-Suomen yliopisto. Filosofinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20191478> 4.11.2023.
- Lastensuojelulaki 417/2007.
- Lilja, T. & Soini, K. 2014. Ihmisten ja kotieläinten vuosituhantinen kumppanuus. Teoksessa Soini, K. & Lilja, T. (toim.). Alkuperäiset kotieläinrotumme Green care -toiminnassa. Jokioinen: MTT. 7–22. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-487-507-3>
- Luke & GCF ry. 2021. Suomalainen Green Care: Green Care -toimintatavan käsikirja & LuontoVoiman ja LuontoHoivan laatutyökirja. https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/547708/GreenCare_ty%C3%B6kirja.pdf?sequence=4&isAllowed=y 4.11.2022.
- Luke & THL. 2017. Green Care -laatutyökirja. https://www.gcf Finland.fi/tiedostopankki/222/Green-Care_laaturyokirja-28.1.2017.pdf 4.11.2022.
- Luonnonsuojelulaki. 1096/1996.
- Lohr, V & Pearson-Mims, C. 2005. Children's active and passive interaction with plants influence their attitudes and actions towards trees and gardening as adults. Hort Technology. 1.2005. <https://journals.ashs.org/horttech/view/journals/horttech/15/3/article-p472.xml> 25.4.2023.
- Moberg, S. & Partanen, H-M. 2008. Lastensuojelun avohuollon tukitoimet 15–17-vuotiaille Keski-Suomessa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:jamk-1236344608-5> 6.11.2022.
- Rigolon, A., Browning, M., McAnirlin, O. & Yoon, H. 2021. Green Space and Health Equity: A Systematic Review on the Potential of Green Space to Reduce Health Disparities. International Journal of Environmental Research and Public Health 2021 (18). 1-27.
- Rojas-Rueda, D., Nieuwenhuijsen, M., Gascon, M., Perez-Leon, D. & Mudu, P. 2019. Green spaces and mortality: a systematic review and meta-analysis of cohort studies. Lancet Planet Health 2019 (3). 469-477.
- Saarinen, A., Lyytinen, P., Ahonen, T. & Lyytinen H. 2023. Varhaislapsuus. Teoksessa Pulkkinen, L., Ahonen, T. & Ruoppila, I. (toim.). Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus. 28–94.
- Salonen, K. 2020. Kokonaisvaltainen luontokokemus hyvinvoinnin tukena. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Väitöskirja. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1563-4> 5.11.2022.
- Salonen, K. 2005. Mieli ja maisemat. Eko- ja ympäristöpsykologian näkökulma. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Serola, T. & Tuuli, S. 2019. Eläinavusteinen ryhmätoiminta Tyynelässä – lastensuojelun asiakkaiden itsetuntoa vahvistamaan. Turun ammattikorkeakoulu. Sosionomikoulutus. Opinnäytetyö. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019120925550> 26.11.2022.
- Soini, K., Ilmarinen, K. Yli-Viikari, A. & Kirveenummi, A. 2011. Green Care sosiaalisena innovaationa suomalaisessa palvelujärjestelmässä. Yhteiskuntapolitiikka 2011/76.

- <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102903/soini.pdf?sequence> 26.11.2022.
- Soini, K. & Vehmasto, E. 2014. Kohti suomalaista Green Care -toimintatapaa. Teoksessa Vehmasto, E. (toim.). Green Care -toimintatavan suuntaviivat Suomessa. Jokioinen: MTT. 8–28.
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2022a. Lastensuojelu. <https://stm.fi/lastensuojelu> 27.11.2022.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2022b. Sosiaalipalvelut. <https://stm.fi/sosiaalipalvelut> 26.11.2022.
- Suomen perustuslaki. 731/1999.
- Särkelä-Kukko, M. 2014. Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen, mistä puhumme, kun puhumme osallisuudesta?. Teoksessa Jämsén, A. & Pyykkönen, A. (toim.). Osallisuuden jäljillä. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry. 34–50.
- Tepper, D., Shnokal, J., Howell, T. & Bennett, P. 2023. Can Interacting with Animals Improve Executive Functions? A Systematic Review. *Animals*: 12 (2080). 1-21.
- Theseus. 2022. <https://www.theseus.fi/> 26.11.2022.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- THL. 2021. Lastensuojelun käsikirja. Lastensuojelun avohuolto. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto> 1.11.2022.
- THL. 2022a. Lastensuojelun käsikirja. Mitä on lastensuojelu? <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/mita-on-lastensuojelu> 1.11.2022.
- THL. 2022b. Lastensuojelun käsikirja. Lastensuojelun avohuollon tukitoimet. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet> 1.11.2022
- THL. 2023. Lasten ja nuorten hyvinvointi – Kouluterveyskysely 2023. Tilastoraportti 48/2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230913124224> 5.10.2023.
- Unicef. 2022. YK:n lapsen oikeuksien sopimus. <https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimuksen-koko-teksti/> 27.11.2022.
- Vehmasto, E. 2014. Green Care -palvelutyypit Suomessa. Teoksessa Vehmasto, E. (toim.). Green Care -toimintatavan suuntaviivat Suomessa. Jokioinen: MTT. 29–48.
- Virtanen, A. 2021. Psykologinen palautuminen. Jyväskylä: Tuuma-kustannus. E-kirja Storytel. 5.11.2023.
- Väisänen, K-L. 2014. ”Ajatella, että saamme tämmösiäkin tehdä!”, toimintaterapiaryhmä kotona asuville muistisairauteen sairastuneille ikäihmisille. Oulun ammattikorkeakoulu. Toimintaterapian koulutusohjelma. Opinnäytetyö. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014060311572> 9.11.2023.
- Xue-Ling Tan, V. & Graetz Simmonds, J. 2018. Parents Perceptions of Psychosocial Outcomes of Equine-Assisted Interventions for Children with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorder* 2018 (48). 759-769.
- Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991.

